

APEK

**Agencija za pošto in elektronske
komunikacije Republike Slovenije**

Stegne 7, p. p. 418

1001 Ljubljana

telefon: 01 583 63 00, faks: 01 511 11 01

e-naslov: info.box@apek.si, <http://www.apek.si>

davčna št.: 10482369

Poročilo o razvoju trga elektronskih komunikacij za prvo četrletje 2012

Ljubljana; junij 2012

Predmetno poročilo je informativne narave. Vsebuje podatke pridobljene skozi četrletna zbiranja ali drugače zbrane podatke. Pri izračunih penetracije so uporabljeni podatki Statističnega urada Republike Slovenije, in sicer za število gospodinjstev podatek iz popisa prebivalstva leta 2002, ter za število prebivalcev uradno objavljeni podatki po posameznih obdobjih. Zaradi naknadnih popravkov so možna odstopanja od že predhodno objavljenih podatkov. Analize, ki v tem poročilu niso vključene, so lahko vključene v naslednjem ali drugih poročilih Agencije. Agencija si pridružuje pravico odločanja o vsebini svojih poročil.

Kazalo

Uvod	3
1. Trg fiksne telefonije	6
2. Trg mobilne telefonije	12
3. Širokopasovni dostop do interneta	23
4. Televizija	31
5. Konvergenca storitev	34
6. Medoperaterski širokopasovni dostop	36
Kazalo grafov	39

Uvod

Agencija za pošto in elektronske komunikacije Republike Slovenije (v nadaljevanju: agencija) je v prvi polovici meseca decembra 2011 objavila Predlog Splošnega akta o spremembah in dopolnitvah splošnega akta o preglednosti in objavi informacij (Ur. l. RS št. 96/2004, 59/2008 in 55/2010; v nadaljevanju: splošni akt) in povabila zainteresirano javnost k podaji mnenj in pripomb do 15.1.2012. Agencija je mnenja in pripombe operaterjev objavila na svojih spletnih straneh¹ dne 18.1.2012. Svoje odgovore na pripombe in mnenja operaterjev pa je na svojih spletnih straneh² objavila 27.1.2012. Predlog sprememb in dopolnitev splošnega akta se je nanašal na objavo potrebnih informacij o ponudbi in razpoložljivosti javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev na portalu za zagotavljanje transparentnosti (www.komuniciraj.eu). Splošni akt o spremembah in dopolnitvah splošnega akta o preglednosti in objavi informacij (Ur. l. RS št. 7/2012) je bil objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije 31.1.2011.

Meseca januarja 2012 je agencija na svojih spletnih straneh³ objavila tudi pripombe operaterjev, ki so se udeležili javnega posveta v zvezi s posredovanjem podatkov o razvoju trga elektronskih komunikacij v Sloveniji in odgovore agencije⁴ na pridobljena mnenja in pripombe operaterjev. Javni posvet je potekal 8.12.2011 v prostorih agencije. Namen posveta je bil predstaviti pristojnosti agencije pri zbiranju in obdelavi podatkov ter težave, s katerimi se srečuje pri posredovanju podatkov različnim institucijam. Agencija je predstavila med drugim predstavila tudi možne rešitve za lažje in preglednejše poročanje operaterjev ter ustrezen način poročanja, da bi se tako izognila dodatnemu usklajevanju podatkov. Prav tako je prisluhnila tudi težavam operaterjev na tem področju, saj se operaterji pri posredovanju zahtevanih podatkov srečujejo z različnimi težavami, kar pogosto privede do naknadnega usklajevanja podatkov ter dodatnega dela vseh vpletenih in posredno do časovnih zamikov pri poročanju, obdelavi in objavi podatkov.

Prvo četrletje je v znamenju različnih poročil, zato je agencija konec meseca februarja objavila še poziv k dostavi poročila o kakovosti storitve enotne evropske telefonske številke za klice v sili "112" za leto 2011⁵, s katerim je pozvala vse operaterje javnih telefonskih omrežij oz. javno dostopnih telefonskih storitev (neodvisno od tehnologije zagotavljanja javnih telefonskih omrežij oziroma izvajanja javno dostopnih telefonskih storitev), da posredujejo rezultate meritev pridobljenih skladno s standardom SIST EG 201 769-1.

Vsem operaterjem je 14.3.2012 sledil tudi poziv za posredovanje podatkov o višini prihodkov iz zagotavljanja javnih komunikacijskih omrežij oz. iz izvajanja javnih komunikacijskih storitev doseženih v letu 2011⁶, ki so osnova za izračun oziroma odmero letnega plačila operaterjem na podlagi obvestila. Prav tako so morali operaterji v tem četrletju oddati tudi podatke o razvoju trga elektronskih komunikacij v letnem vprašalniku za leto 2011, ki se nahaja na portalu za posredovanje podatkov <https://partner.apek.si>.

¹ http://www.apek.si/sl/pripombe_na_predlog_sprememb_in_dopolnitev_splosnega_akta_o_preglednosti_in_objavi_informacij

² http://www.apek.si/sl/odgovor_na_pridobljene_pripombe_na_predlog_sprememb_in_dopolnitev_splosnega_akta_o_preglednosti_in_objavi_informacij

³ http://www.apek.si/sl/pripombe_operaterjev_v_zvezi_s_posredovanjem_podatkov_o_razvoju_trga_elektronskih_komunikacij_v_sloveniji

⁴ http://www.apek.si/sl/odgovor_na_pripombe_operaterjev_v_zvezi_s_posredovanjem_podatkov_o_razvoju_trga_elektronskih_komunikacij

⁵ http://www.apek.si/sl/informacije_za_stranke_poziv_k_posredovanju_porocila_o_kakovosti_storitve_enotne_telefonske_stevilke_za_klice_v_sili_112

⁶ <http://www.apek.si/?stran=1530>

V prvem četrtletju leta 2012 je agencija objavila tudi svoje letno poročilo za minulo leto⁷.

Evropska agencija za varnost omrežij in informacij (v nadaljevanju: ENISA) je v sodelovanju s predstavniki nacionalnih ministrstev ter regulatornih organov pripravila in objavila dve priporočili oz. smernice o tehničnih vidikih implementacije in izvajanja člena 13a Direktive 2009/140/ES (v nadaljevanju: direktiva) v praksi. Agencija je zato z namenom boljšega razumevanja problematike in bodočih obveznosti operaterjev s področja zagotavljanja varnosti in celovitosti omrežij in storitev v začetku leta 2012 na svojih spletnih straneh⁸ objavila povzetek in bistvene poudarke obeh priporočil v praksi. Omenjeni člen direktive med drugim predpisuje podjetjem, ki zagotavljajo javna komunikacijska omrežja in javno dostopne elektronske komunikacijske storitve (operaterjem), da morajo sprejeti ustrezne tehnične in organizacijske ukrepe, z namenom, da zagotovijo varnost omrežja in svojih storitev. Ta člen nadalje obvezuje operaterje, da nacionalni regulatorni organ (agencijo) obvestijo o vseh kršitvah varnosti ali celovitosti, ki so pomembno vplivale na delovanje omrežij in storitev. Omenjeni člen direktive je tudi povzet v osnutku predloga novega Zakona o elektronskih komunikacijah (VII. poglavje Varnost in celovitost omrežja) (v nadaljevanju: ZEKom).

Agencija je operaterje preko svojih spletnih strani⁹ seznanila tudi z rezultati analize vseh standardov in dobrih praks s področja omrežne in informacijske varnosti, ki so relevantni za operaterje elektronskih komunikacij. Analiza, ki jo je objavila ENISA, je lahko v pomoč vsem operaterjem pri implementaciji potrebnih varnostnih ukrepov za zagotavljanje varnosti in celovitosti omrežij in storitev.

Dne 20.2.2012 je preko spletnih strani agencije¹⁰ sledilo njeno povabilo zainteresiranim prostovoljcem k sodelovanju v vseevropskem projektu merjenja zmogljivosti in kakovosti širokopasovnih povezav. Vanjo so poleg vseh članic Evropske unije vključene tudi Hrvaška, Islandija in Norveška. Prostovoljci po vsej Evropi, ki so želeli sodelovati in so izpolnjevali pogoje, so prejeli namensko merilno napravo, ki se lahko priključi na obstoječi modem/usmerjevalnik. Ta naprava se imenuje SamKnows Whitebox. Evropska komisija in SamKnows si na takšen način prizadevata, da bi Evropi zagotovila zanesljive in natančne statistične podatke o zmogljivostih širokopasovnih povezav po vsej Evropi. S tem projektom želi Evropska komisija dobiti podatke o dejanskih hitrostih širokopasovnih povezav in ne zgolj oglaševanih. Raziskava oz. testiranje hitrosti širokopasovne internetne povezave bo trajala tri leta.

V opazovanem obdobju je družba Norkring d.o.o., ki je bila operater drugega omrežja digitalne prizemne radiodifuzije DVB-T v Sloveniji (multipleks B), napovedala, da se bo umaknila s slovenskega trga in je v mesecu marcu tudi ugasnila svoje oddajnike.

Skladno z veljavnimi spremembami ZEKom iz maja 2011, in sicer z drugi odstavkom 7. člena ZEKom investitorji pred začetkom projektiranja z objavo preko spletnih strani agencije pozovejo zainteresirane za soinvestiranje v novo infrastrukturo k skupni gradnji oziroma zainteresirane zakupnike za tako projektirana javna komunikacijska omrežja, z rokom najmanj 20 dni za izjasnitev o takšnem interesu. Od 1.1.2012 do 31.3.2012 je bilo na spletni strani agencije¹¹ objavljenih 8 pozivov zainteresiranim soinvestitorjem v javna komunikacijska omrežja in pripadajočo infrastrukturo oziroma potencialnim zakupnikom k skupni gradnji ali

⁷ http://www.apek.si/sl/letno_porocilo_2011

⁸ http://www.apek.si/sl/varnost_in_celovitost_omrezij_in_storitev_objava_povzetka_priporocil

⁹ http://www.apek.si/sl/standardi_in_dobra_praksa_na_podrocju_varnosti_in_celovitosti_omrezij_in_storitev

¹⁰ http://www.apek.si/sl/kako_hitra_je_vasa_sirokopasovna_povezava

¹¹ http://www.apek.si/sl/pozivi_investitorjem

predvidenem zakupu zmogljivosti javnih komunikacijskih omrežij, pri čemer gre predvsem za gradnje novih GSM/UMTS baznih postaj in odprtih širokopasovnih omrežij na ravni občin. V zgoraj navedenem časovnem obdobju ni bilo pozivov investitorjev v druge vrste gospodarske infrastrukture investitorjem v javna komunikacijska omrežja.

Agencija je poročilo za prvo četrtnje leta 2012 pripravila na podlagi četrtnega poročanja aktivnih operaterjev preko portala <https://partner.apek.si>.

Na slovenskem trgu elektronskih komunikacij je bilo na dan 31.12.2011 v uradno evidenco Agencije vpisanih 146 operaterjev.

Povzetek trendov na trgu elektronskih komunikacij (nekaj glavnih ugotovitev):

- ☞ trend rasti priključkov IP telefonije se nadaljuje tudi v prvem četrtnju 2012;
- ☞ v opazovanem obdobju je penetracija aktivnih uporabnikov mobilne telefonije na prebivalstvo zabeležila minimalen padec;
- ☞ družba Si.mobil d.d. ima v opazovanem obdobju med operaterji največji delež odhodnih klicev posredovanih v druga omrežja
- ☞ v opazovanem obdobju je družba Si.mobil d.d. glede na število poslanih SMS in MMS obdržala vodilno mesto med operaterji
- ☞ penetracija fiksne širokopasovnega dostopa do interneta glede na prebivalstvo se je konec opazovanega obdobja zvečala;
- ☞ število optičnih priključkov do doma je večje tudi v prvem četrtnju 2012;
- ☞ v minulem četrtnju je zabeležena ponovna rast deleža IP televizijskih priključkov;
- ☞ opazovano obdobje je zaznamovala rast števila končnih uporabnikov, ki so se odločali za pakete trojček (»triple-play«) in četverček (»quadruple play«), medtem ko se je število končnih uporabnikov dvojčka (»double play«) zmanjšalo.

Agencija se je v preteklosti srečevala z nepravočasnim in napačnim poročanjem podatkov s strani operaterjev, zaradi česar je s časovnim zamikom objavljala četrtna poročila in posredovala zahtevane podatke drugim nacionalnim ter mednarodnim institucijam. Zato se je odločila, da bo pri zbiranju in obdelavi podatkov upoštevala statistično dopustno odstopanje zaradi neporočanih, napačnih podatkov ali podatkov v napačnih razdelkih. Obenem to pomeni, da bodo v prihodnje v grafih in tabelah prikazani podatki tistih operaterjev, ki bodo do roka posredovali podatke v četrtnih in letnih elektronskih vprašalnikih in ki s svojimi tržnimi deleži predstavljajo 95% opazovanega trga. Za vse preostale operaterje bo agencija sprovedla ustrezne postopke in ustrezno ukrepala. Skladno z navedenim bodo vsa odstopanja podatkov v grafih in tabelah posledica naknadnih poročanj in popravkov operaterjev, ki jih agencija ne bo posebej komentirala.

1. Trg fiksne telefonije

Fiksna telefonija še vedno predstavlja pomemben del trga elektronskih komunikacij, ki pa je že dobro razvit, zato je njena rast upočasnjena. Trajno rast bo v prihodnosti mogoče zagotoviti z novimi inovativnimi storitvami in poslovnimi modeli, kar bi omogočil prehod na okolje naslednje generacije, saj prinaša nove priložnosti in izzive.

Operaterji fiksno telefonijo ponujajo kot klasično fiksno telefonijo ali kot IP telefonijo. Klasično fiksno telefonijo vse bolj nadomešča IP telefonija, kar je razvidno iz trenda rasti deleža IP telefonije na račun klasične fiksne telefonije. Slednji predstavlja upravljana IP telefonija substitut predvsem zaradi glavnih področij, ki so vključena v regulatorni vidik, in sicer: oštevilčenje, prenosljivost številke in dostop do storitev klica v sili, obveznosti medomrežnega povezovanja in povezave med dvema koncema (end to end connectivity). Vsak upravljani IP telefonski priključek ima dodeljeno telefonsko številko iz javnega številskega prostora, omogoča IP telefonsko storitev kot upravljano govorno telefonijo, za katero je značilno, da je zagotovljena njena kakovost. Struktura številke iz nacionalnega načrta oštevilčenja je definirana v priporočilu ITU-T E.164. Oštevilčenje po E.164 igra posebno vlogo, saj omogoča prejetje klicev iz tradicionalnih telefonskih omrežij. Zaradi predhodno navedenega je IP telefonija javno dostopna telefonska storitev. Javno dostopna telefonska storitev je v ZEKom opredeljena kot storitev, ki je na voljo javnosti in zajema oddajanje in sprejetje notranjih in mednarodnih klicev ter dostop do storitev klica v sili preko številke, ki so za te storitve določene v načrtu oštevilčenja in lahko vsebuje, kadar je to primerno, eno ali več naslednjih storitev: zagotavljanje pomoči posredovalca, zagotavljanje službe za dajanje informacij o naročnikih, zagotavljanje imenikov, zagotavljanje javnih telefonskih govornic, zagotavljanje storitev pod posebnimi pogoji, zagotavljanje posebnih zmogljivosti za uporabnike-invalidne ali uporabnike s posebnimi socialnimi potrebami oziroma zagotavljanje storitev preko negeografskih številke. Operaterji IP telefonijo praviloma ponujajo v cenovno ugodnih paketih v kombinaciji z drugimi elektronskimi komunikacijskimi storitvami kot so širokopasovni dostop do interneta, IP televizija in mobilna telefonija.

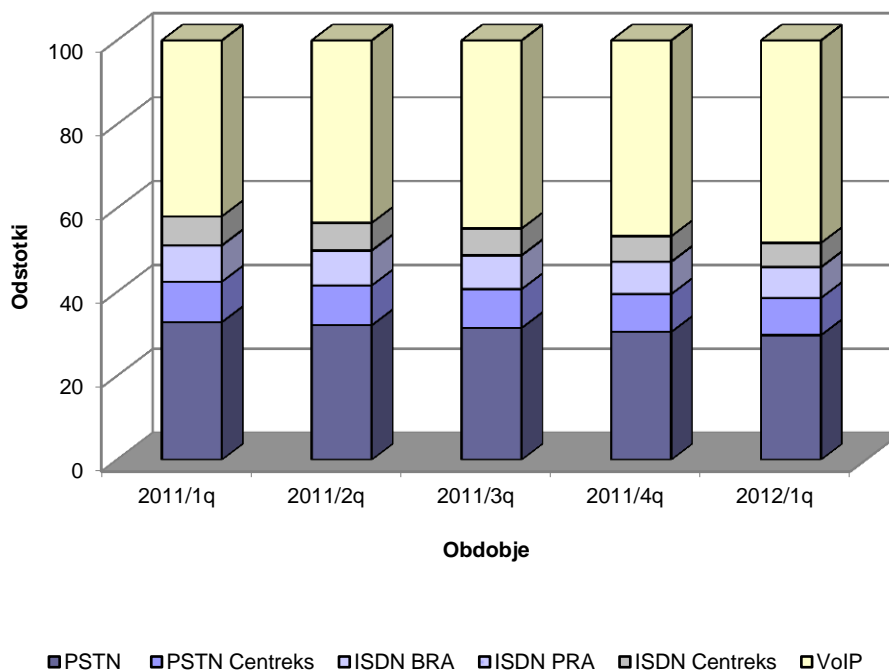
Večina operaterjev ponuja storitev IP telefonije v cenovno ugodnih paketih storitev (dvojček oz. »double play«, trojček oz. »triple play« in četverček oz. »quadruple play«) in prav to je eden izmed najpomembnejših razlogov za spremembo razmerja med klasično in IP telefonijo. Glede na podatke iz grafičnega prikaza št. 24 je v prihodnje za pričakovati nadaljnjo rast trojčka in četverčka in s tem tudi storitve IP telefonije. Te konvergenčne (združene) ponudbe namreč vključujejo fiksno telefonijo (gre za IP telefonijo), prenos podatkov in televizijo ter pri četverčku še mobilno telefonijo, naročnik pa ima z enim operaterjem sklenjeno pogodbo za vse storitve v paketu, ki mu za navedene storitve izda enoten račun. Storitve klasične telefonije je v nasprotju z IP telefonijo cenovno nekonkurenčna in glede na to, da ni konvergenčna storitev, jo operaterji ne ponujajo v paketih storitev. Na naraščajoči trend IP telefonije tako pomembno vplivajo kombinirane ponudbe elektronskih komunikacijskih storitev operaterjev.

Od 9.2.2012 dalje je bilo v omrežju družbe Telekom Slovenije d.d. poleg klasičnega klica v sili omogočeno tudi pošiljanje besedilnega klica (SMS sporočila) na pomoč na enotno evropsko telefonsko številko za klic v sili 112. Storitve je zelo pomembna za gluhe in naglušne, obenem pa gre za poskus, da se na takšen način približa tudi mladim. Na Upravi RS za zaščito in reševanje načrtujejo tudi video klice v sili, ki bodo gluhim in naglušnim

omogočili uporabo znakovnega jezika. Da bodo videoklici zaživel, bo potrebno tako sodelovanje operaterjev kot tudi izdelovalcev mobilnih telefonov.¹²

Številka 112 je enotna evropska številka za klice v sili. To pomeni, da se lahko v katerikoli državi članici Evropske unije v primeru nesreče ali drugih dogodkov brezplačno pokliče na enotno številko za klic v sili 112. Telefonska številka 112 je postala enotna evropska številka za klice v sili pred 21 leti, v Sloveniji pa jo uporabljamo že 15 let. Evropska komisija je skupaj z Evropskim parlamentom in Svetom Evropske unije 11. februar razglasila za evropski dan enotne evropske telefonske številke za klice v sili 112, z namenom izboljšanja njene prepoznavnosti.

Graf št. 1: Deleži telefonskih priključkov po tehnologijah

	2011/1q	2011/2q	2011/3q	2011/4q	2012/1q
PSTN	32,9	32,1	31,5	30,5	29,7
PSTN Centreks	9,6	9,5	9,3	9,0	8,9
ISDN BRA	8,6	8,3	8,0	7,7	7,3
ISDN PRA	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
ISDN Centreks	6,9	6,6	6,4	6,1	5,7
VoIP	41,9	43,5	44,8	46,6	48,3

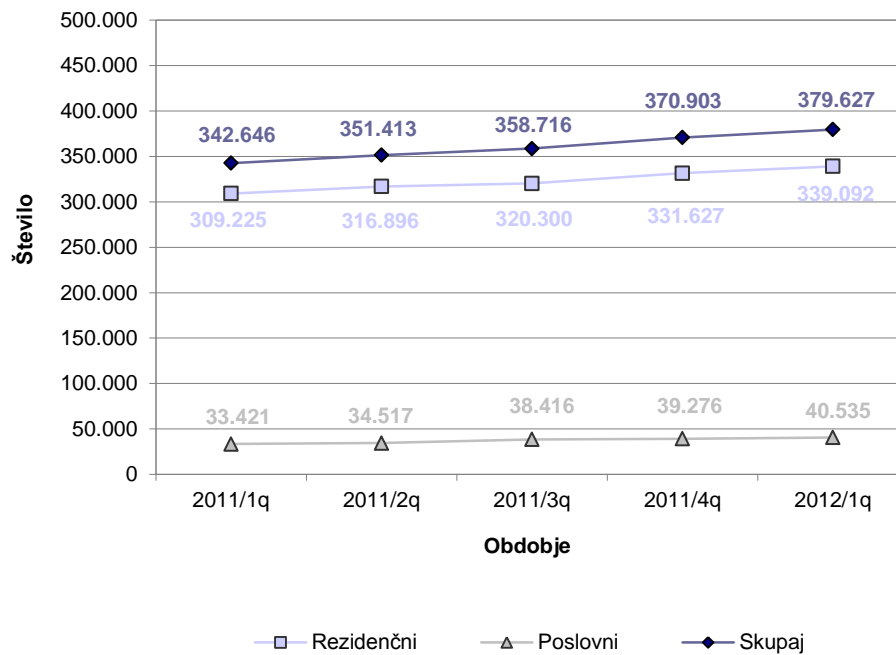
Vir: APEK 2012

Skupni delež priključkov klasične telefonije se še naprej zmanjšuje na račun večanja deleža IP telefonije. Iz zgornjega grafa je razvidno, da se je konec opazovanega četrtrletja 2012 zmanjšal za 1,7% točke. Delež IP telefonije je konec opazovanega obdobja znašal 48,3%.

¹² Vir: Navedbe tiskanih medijev januar – marec 2021.

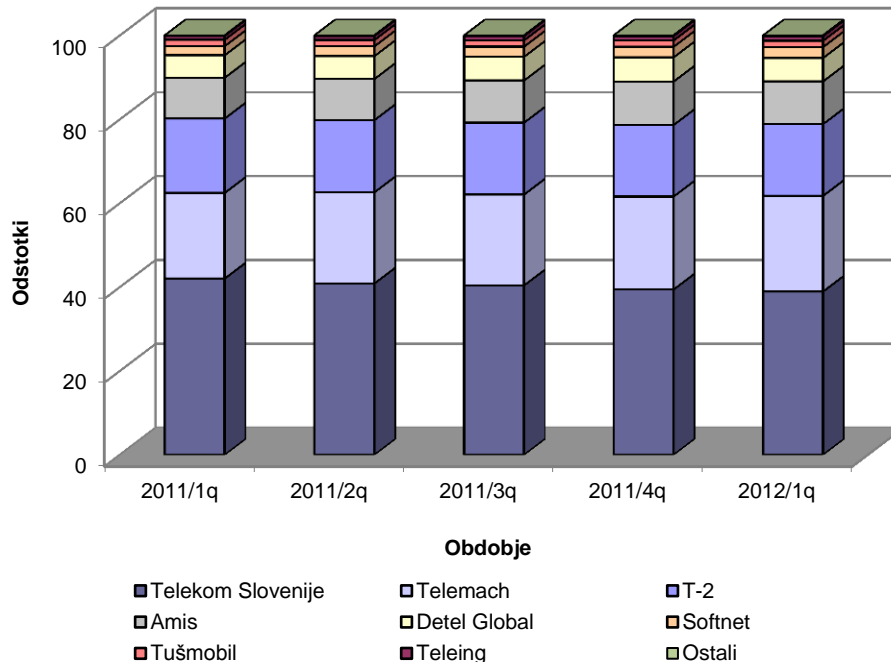
12 aktivnih operaterjev, ki na trgu ponujajo storitev IP telefonije, je v opazovanem obdobju zabeležilo skupaj 379.627 IP telefonskih priključkov. Od tega je 339.092 rezidenčnih priključkov in 40.535 poslovnih priključkov. V primerjavi z zadnjim četrletjem 2011 se je število rezidenčnih priključkov konec prvega četrletja 2012 zvečalo za 2,3%, medtem ko se je število poslovnih priključkov zvečalo za 3,2%.

Graf št. 2 : Rast IP telefonskih priključkov

Vir: APEK, 2012

Graf št. 3: Tržni deleži operaterjev, ki ponujajo storitve IP telefonije, po številu priključkov

	2011/1q	2011/2q	2011/3q	2011/4q	2012/1q
Telekom Slovenije	42,1	40,9	40,4	39,4	39,0
Telemach	20,4	21,7	21,7	22,2	22,8
T-2	17,7	17,2	17,1	17,1	17,1
Amis	9,7	9,8	10,1	10,4	10,2
Detel Global ¹³	5,4	5,5	5,6	5,8	5,6
Softnet	2,2	2,3	2,4	2,5	2,6
Tušmobil	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Teleing	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1
Ostali	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

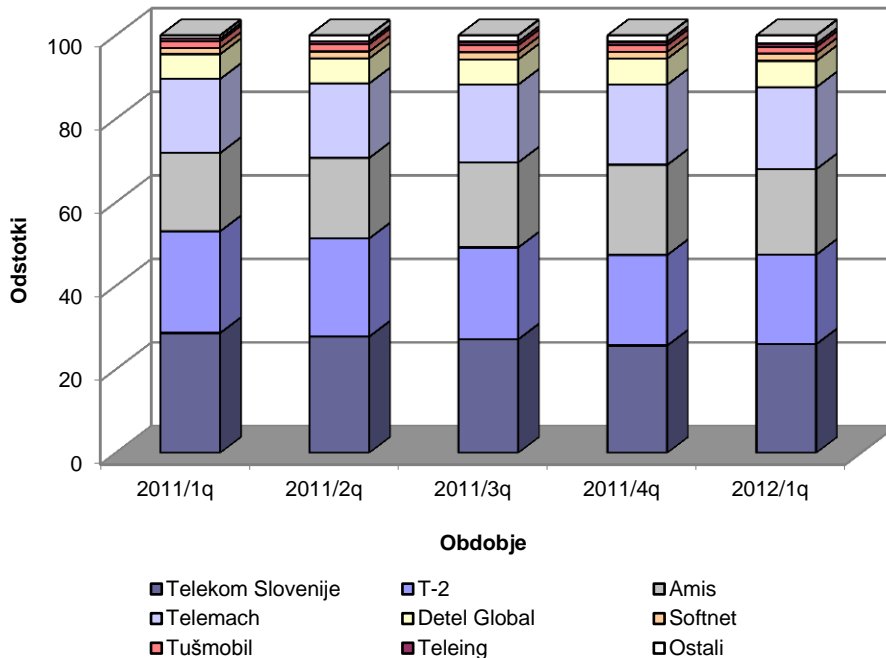
Vir: APEK 2012

Kljub temu, da ima družba Telekom Slovenije d.d. še vedno najvišji tržni delež po številu priključkov med operaterji, ki ponujajo storitve IP telefonije in je konec prvega četrtertletja znašal 39,0%, se je v primerjavi s predhodnim četrtertletjem zmanjšal za 0,4% točke. Ravno nasprotno pa je svoj tržni delež za 0,6% točke zvečala družba Telemach d.o.o.¹⁴ ter konec opazovanega obdobja zaključila z 22,8% tržnim deležem. Obema družbama sledi s tretjim največjim tržnim deležem 17,1% družba T-2 d.o.o., kateri je delež v primerjavi s predhodnim obdobjem ostal nespremenjen. Tržni delež se je zvečal še družbi Softnet d.o.o. za 0,1% točke. Poslovanje je končala z 2,6% tržnim deležem. Tržni deleži družb Tušmobil d.o.o. (1,5%), Teleing d.o.o. (1,1%) in skupine alternativnih operaterjev (0,1%) se niso spremenili. Družba Amis d.o.o. je s tržnim deležem 10,2% zabeležila padec tega za 0,2% točki, tako kot družba Detel Global d.d., ki je poslovanje zaključila s 5,6% tržnim deležem.

¹³ Podjetje In.life d.d. je dne 12.1.2012 spremenilo ime v Detel Global, d.d.

¹⁴ Družba Telemach Velenje d.d. je bila dne 2.11.2011 pripojena k družbi Telemach d.o.o.

Graf št. 4: Tržni deleži operaterjev, ki ponujajo storitve IP telefonije, po govornem prometu

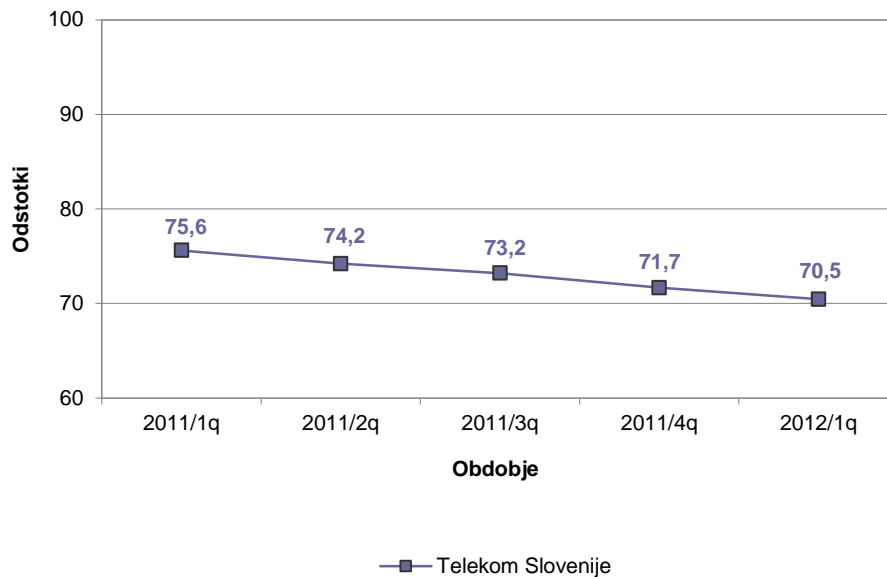

	2011/1q	2011/2q	2011/3q	2011/4q	2012/1q
Telekom Slovenije	28,7	27,9	27,2	25,7	26,1
T-2	24,4	23,5	22,0	21,7	21,4
Amis	18,7	19,3	20,4	21,6	20,5
Telemach	17,7	17,9	18,6	19,2	19,6
Detel Global	5,9	6,0	6,0	6,2	6,3
Softnet	1,5	1,7	1,7	1,6	1,8
Tušmobil	1,6	1,8	1,7	1,6	1,6
Teleing	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8
Ostali	0,7	1,4	1,5	1,5	2,0

Vir: APEK 2012

Pogled na podatke v grafu tržnega deleža operaterjev, ki ponujajo storitve IP telefonije po govornem prometu kaže, da je družba Telekom Slovenije d.d. obdržala najvišji tržni delež (26,1%), ki se je v primerjavi z zadnjim četrtletjem 2011 zvečal za 0,4% točke. Družba T-2 d.o.o. je zabeležila padec tržnega deleža za 0,3% točke ter konec opazovanega obdobja dosegla 21,4% tržni delež. Tržni delež se je zmanjšal tudi družbi Amis d.o.o. za 1,1% točke. Družba je poslovanje zaključila z 20,5% tržnim deležem. Zvečanje tržnega deleža so v opazovanem četrtletju zabeležile družbe Telemach d.o.o. (za 0,4% točke), Detel Global d.d. (za 0,1% točke), Softnet d.o.o. (za 0,2% točke) in skupina alternativnih operaterjev (za 0,5% točke). Nespremenjene deleže sta v opazovanem obdobju obdržali družbi Tušmobil d.o.o. (1,6%) in Teleing d.o.o. (0,8%).

Graf št. 5: Tržni delež družbe Telekom Slovenije d.d. na trgu fiksne telefonije glede na število priključkov na javno telefonsko omrežje na fiksni lokaciji

Vir: APEK, 2012

Trend upadanja števila priključkov na trgu fiksne telefonije družbe Telekom Slovenije d.d. se nadaljuje tudi v letu 2012. Konec opazovanega obdobja je družba Telekom Slovenije d.d. dosegla 70,5% tržni delež, kar je v primerjavi s četrtem četrtletjem 2011 manj za 1,2% točke.

2. Trg mobilne telefonije

V današnjem času želi biti večina ljudi ves čas dosegljiva bodisi zaradi poslovnih, bodisi zaradi osebnih razlogov. Klici na fiksni telefon zagotavljajo manjšo verjetnost dosega klicanega, saj so fiksni telefonski priključki vezani na določeno lokacijo, medtem ko je prednost uporabe mobilnih telefonov prav v tem, da omogočajo dosegljivost skoraj kjerkoli. Verjetnost, da bomo kot kličoči dosegli klicanega je ob klicu na mobilni telefon praviloma večja. Fiksna telefonija te mobilnosti ne nudi.

Z mobilnimi telefoni je komuniciranje enostavnejše in povsem neodvisno od fiksnega telefonskega omrežja, kar povečuje učinkovitost posameznika v poslovnem in zasebnem življenju. Slednje je zaradi hitrega tempa življenja zelo pomembno.

Današnji način življenja vse bolj pogojuje našo odvisnost od mobilnih telefonov. Mnogi si življenja brez mobilnih telefonov in njihovih pripomočkov zelo težko predstavljajo. Tako gospodinjstva kot tudi končni uporabniki imajo v večini primerov več kot en mobilni telefon. Ponudba storitev, namenjenih uporabnikom mobilne telefonije, je zelo raznolika, saj vključuje govorne storitve, podatkovne storitve in sporočilne storitve (SMS, MMS storitve). Med uporabniki so najbolj razširjene govorne storitve (klepeti, predali, govorni portali). Med podatkovne storitve uvrščamo predvsem dostop do interneta, prenos datotek in uporabo storitev WAP (Wireless Application Protocol). Za mnoge med nami je zelo priročno pošiljanje in branje elektronske pošte za službene in zasebne namene. Na voljo so tudi druge zanimive storitve na spletu kot so mobilno nakupovanje, rezervacije, kino sporedi, novice itd. Med mlajšimi uporabniki pa se je razširil skrajšan način pisanja SMS sporočil.

Končni uporabniki mobilne telefonije pa že dolgo niso več zadovoljni samo z govornimi in sporočilnimi storitvami. Njihove potrebe so vedno večje. Povprašujejo po različnih drugih storitvah, med katerimi je na prvem mestu dostop do interneta. Posledica tega je, da je mobilna telefonija prevzela vodilno vlogo pri uvajanju novih storitev.

Vse več uporabnikov uporablja mobilne telefone zaradi možnosti fotografiranja, predvajanja glasbe, pošiljanja in sprejemanja elektronske pošte, brskanja po spletu, uporabe različnih aplikacij ipd. in ne samo zaradi osnovne funkcije telefoniranja. Med njimi je vse več zaposlenih in mladine, katerim so tovrstne storitve nepogrešljive, zlasti mobilni internet, ki jim ves čas nudi dostop do potrebnih informacij in seveda dostopnost kjerkoli se nahajajo. Tako se dogaja, da tisti posamezniki, ki še pred kratkim niso imeli mobilnega telefona, brez njega ne morejo več. Mobilni operaterji se tako trudijo ponuditi svojim končnim uporabnikom čimveč zanimivih aplikacij.

Nadgradnje mobilnih omrežij končnim uporabnikom omogočajo hitrejše in bolj učinkovito pošiljanje in sprejemanje elektronske pošte z velikimi priponkami, nalaganje dokumentov, prenos programov, iger, filmov, glasbe ipd., brskanje po spletu, ogled multimedijskih vsebin, internetne televizije itd., kar ima za skupni imenovalec končnim uporabnikom zagotoviti oziroma vzdrževati nivo kakovosti storitev in ponuditi nove naprednejše storitve.

Družba Amis d.o.o. je v začetku meseca februarja začela s trženjem nove storitve AmisMobil. Na slovenskem trgu elektronskih komunikacij bo družba v sodelovanju z družbo Si.mobil d.d. razširila svojo konvergenčno ponudbo storitev v obliki trojčka tudi na četverček, ki poleg storitve IP telefonija, širokopasovni dostop do interneta in IPTV, vključuje dodatno še mobilno telefonijo. Pod svojo znamko bodo ponujali naročniške pakete družbe Si.mobil d.d.

in jim dodali določene ugodnosti, kar jih bo vsebinsko razlikovalo od paketov iz redne ponudbe družbe Si.mobil d.d.¹⁵

Družba Simobil d.d. je za svoje uporabnike v drugi polovici meseca februarja uvedla samodejno obveščanje o količini prenesenih podatkov. Tako bodo uporabniki ob povečani uporabi mobilnega interneta, preko kratkih SMS sporočil ali spletnega brskalnika, pravočasno obveščeni in zaščiteni pred morebitnim visokim računom. Za ta korak se je družba odločila zaradi vse večje rabe mobilnega interneta in obenem želje, da bi uporabnikom zagotovila mehanizem za opozarjanje glede porabljene količine prenesenih podatkov. Na takšen način bodo končnemu uporabniku prihranili negativno uporabniško izkušnjo ob previsokem znesku na mesečnem računu. V mesecu decembru 2011 je o tovrstnih težavah končnih uporabnikov že opozarjala agencija in na svojih spletnih straneh¹⁶ objavila opozorilo uporabnikom mobilne telefonije, saj so njeni zaposleni opazili veliko povečanje števila pritožb in uporabniških sporov, povezanih z izjemno visokimi računi zaradi uporabe prenosa podatkov preko pametnih telefonov. Uporabnike je zato preko svoje spletne strani¹⁷ opozorila, da naj bodo posebej pozorni na prenos podatkov in obenem priporočila sprotno spremljanje porabe.

Na podlagi regulatornih odločb agencije je prišlo v opazovanem obdobju do sprememb veleprodajnih cen zaključevanja klicev v javnih mobilnih telefonskih omrežjih družb Tušmobil d.o.o., T-2 d.o.o., Si.mobil d.d. in Telekom Slovenije d.d. Družbe so v svojih vzorčnih ponudbah za medomrežno povezovanje (Reference Interconnection Offer - RIO), ki so stopile v veljavo 1.1.2012, objavile znižanje cen za zaključevanje govornih klicev v svoja mobilna telefonska omrežja, in sicer družba Tušmobil d.o.o. za 14,09%, družba T-2 d.o.o. za 13,19%, družbi Telekom Slovenije d.d. in Si.mobil d.d. pa za 6,84%.

Predstavniki Evropskega parlamenta, Sveta EU in Evropske komisije so 28.3.2012 dosegli preliminarni dogovor o predlogu uredbe za mobilno gostovanje, ki ga je julija lani predložila Evropska komisija. To pomeni, da bi Evropski parlament uredbo lahko potrdil na plenarnem zasedanju 12.5.2012, Svet EU pa bi jo potrdil junija. Uredba, ki prinaša nadaljnje ugodnosti uporabnikom mobilnih telefonov pri mobilnem gostovanju v državah članicah EU, bi tako začela veljati že 1.7.2012. Za obdobje do popolnega učinkovanja strukturnih ukrepov in dokler se cene ne bi znižale zaradi same konkurence, predlog uredbe progresivno znižuje sedanje omejitve maloprodajnih cen storitev klicev in kratkih (SMS) sporočil ter uvaja nove omejitve maloprodajnih cen za mobilne podatkovne storitve. Tako bi s 1.7.2012 potrošniki za gostovanje pri opravljenih klicih plačali največ 29 centov na minuto, največ 8 centov na minuto za prejete klice, največ 9 centov za pošiljanje kratkega sporočila in največ 70 centov za megabajt (MB) prenesenih podatkov oz. brskanja po internetu med potovanjem v tujini (obračunano na kilobajt). Uredba prvič uvaja strukturne ukrepe za spodbujanje konkurence, in sicer tako, da bi se potrošnikom s 1.7.2014 po želji omogočila izbira cenejše pogodbe za gostovanje, ki bi bila neodvisna od njihove pogodbe za nacionalne mobilne storitve, pri tem pa bi lahko uporabljali isto telefonsko številko. Poleg tega bi predlog s 1.7.2012 mobilnim operaterjem (vključno s t.i. navideznimi mobilnimi operaterji, ki nimajo lastnih omrežij) podelil pravico do uporabe omrežij drugih operaterjev v drugih državah članicah po reguliranih grosističnih cenah in tako spodbudil več operaterjev k nastopu na trgu gostovanj.¹⁸

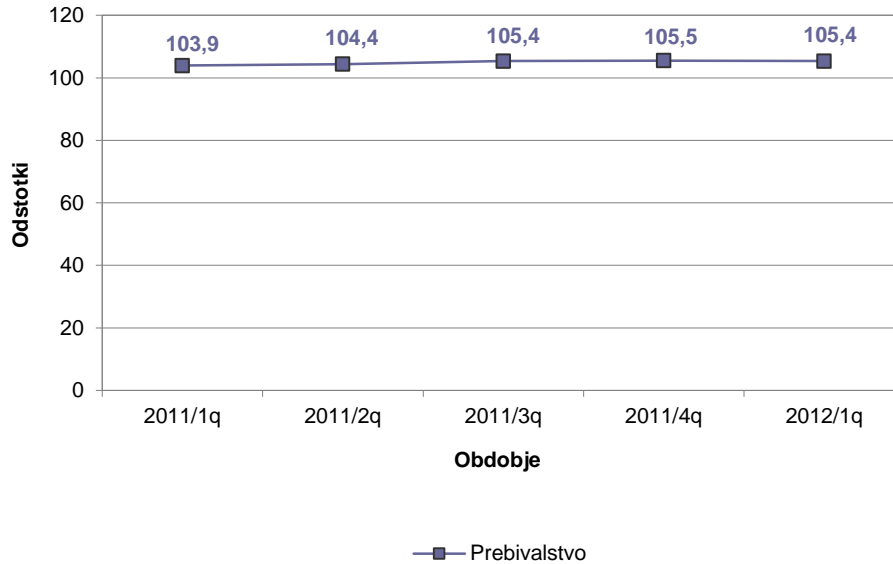
¹⁵ Vir: Navedbe tiskanih medijev januar - marec 2012.

¹⁶ http://www.apek.si/sl/opozorilo_uporabnikom_mobilne_telefonije

¹⁷ Vir: Navedbe tiskanih medijev januar - marec 2012.

¹⁸ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/12/227>

Graf št. 6: Penetracija aktivnih uporabnikov mobilne telefonije na prebivalstvo

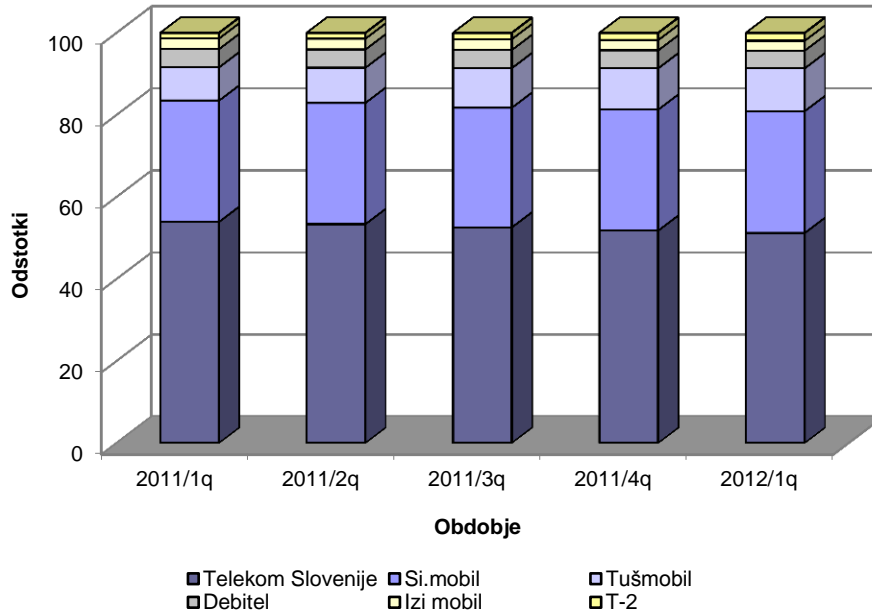

Vir: APEK, 2012

Stopnja penetracije aktivnih uporabnikov mobilne telefonije na prebivalstvo¹⁹ je v primerjavi z minulim četrtletjem zabeležila minimalni padec, in sicer 0,1% točke. Konec opazovanega obdobja je dosegla 105,4%.

¹⁹ Agencija meri penetracijo aktivnih mobilnih uporabnikov. To so uporabniki, ki imajo kot naročniki veljavno pogodbo in so kot predplačniki vsaj enkrat v zadnjih treh mesecih opravili ali prejeli klic, poslali SMS ali MMS sporočilo oziroma uporabljali podatkovne storitve. Penetracija aktivnih mobilnih uporabnikov je izračunana kot število rezidenčnih in poslovnih uporabnikov, ki imajo kot naročniki veljavno pogodbo in so kot predplačniki vsaj enkrat v zadnjih treh mesecih opravili ali prejeli klic, poslali SMS ali MMS sporočilo oziroma uporabljali podatkovne storitve, na število prebivalcev v Republiki Sloveniji. Agencija za izračun stopnje penetracije poleg omenjenih podatkov upošteva vsakokratne podatke števila prebivalstva, kot jih poroča Statistični urad Republike Slovenije.

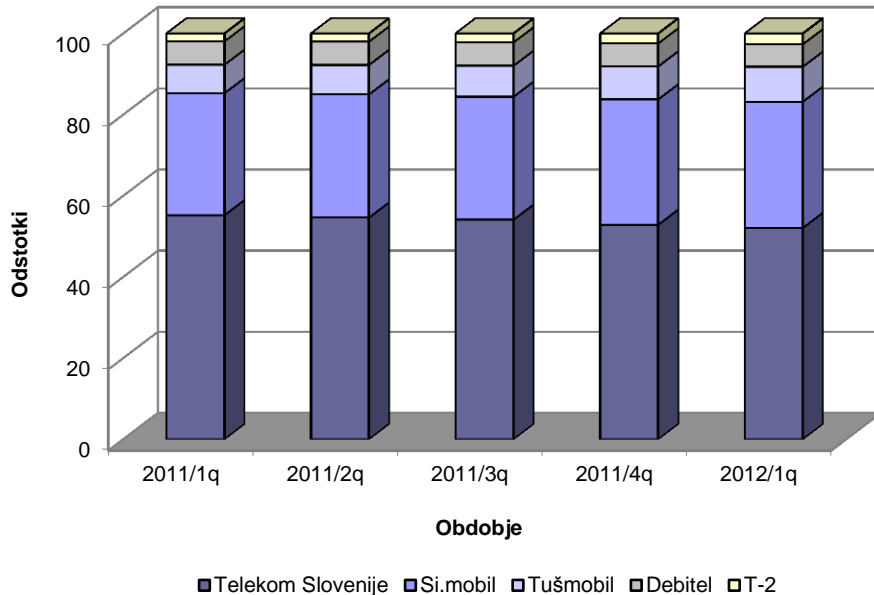
Graf št. 7: Deleži aktivnih uporabnikov mobilne telefonije po operaterjih

	2011/1q	2011/2q	2011/3q	2011/4q	2012/1q
Telekom Slovenije	53,9	53,4	52,6	51,8	51,2
Si.mobil	29,6	29,6	29,2	29,5	29,7
Tušmobil	8,1	8,6	9,7	10,1	10,4
Debitel	4,5	4,4	4,4	4,4	4,3
Izi mobil	2,6	2,6	2,6	2,5	2,4
T-2	1,3	1,4	1,5	1,7	1,9

Vir: APEK 2012

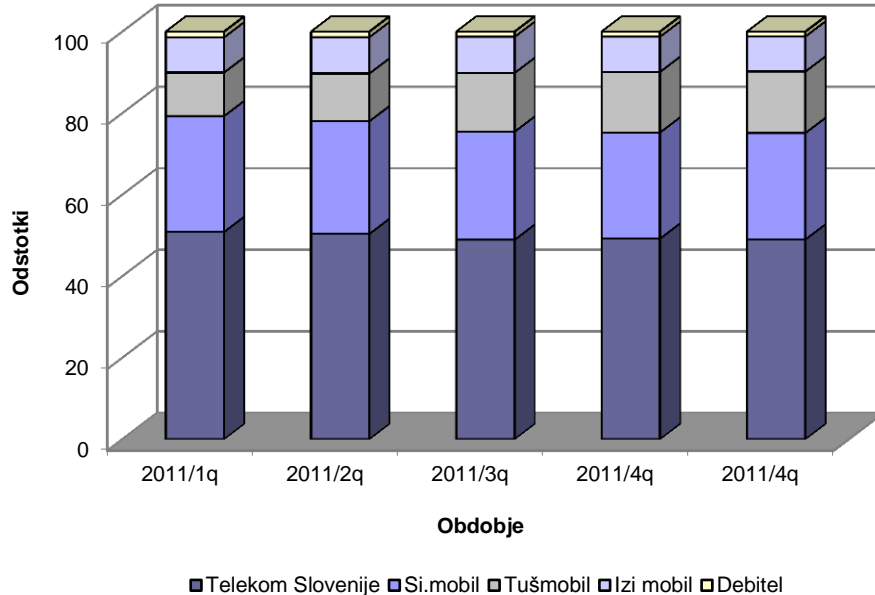
V opazovanem obdobju se je družbi Telekom Slovenije d.d. tržni delež aktivnih uporabnikov mobilne telefonije zmanjšal za 0,6% točke in obstal na 51,2%. Družbi se s svojim tržnim deležem približuje družba Si.mobil d.d., ki je zabeležila 29,7% tržni delež, kar je 0,2% točke več kot minulo obdobje. Tržna deleža glede na prejšnje obdobje sta se povečala tudi družbama Tušmobil d.o.o. (za 0,3% točke) in T-2 d.o.o. (za 0,2% točke). Družbi Debitel d.d. se je tržni delež zmanjšal za 0,2% točki, medtem ko se je družbi Izi mobil d.d. zmanjšal za 0,1% točke.

Graf št. 8: Deleži naročnikov po operaterjih

	2011/1q	2011/2q	2011/3q	2011/4q	2012/1q
Telekom Slovenije	55,2	54,6	54,1	52,9	52,1
Si.mobil	30,1	30,4	30,3	30,9	31,1
Tušmobil	7,0	7,3	7,6	8,1	8,6
Debitel	5,8	5,8	5,8	5,7	5,5
T-2	1,9	2,0	2,2	2,4	2,6

Vir: APEK 2012

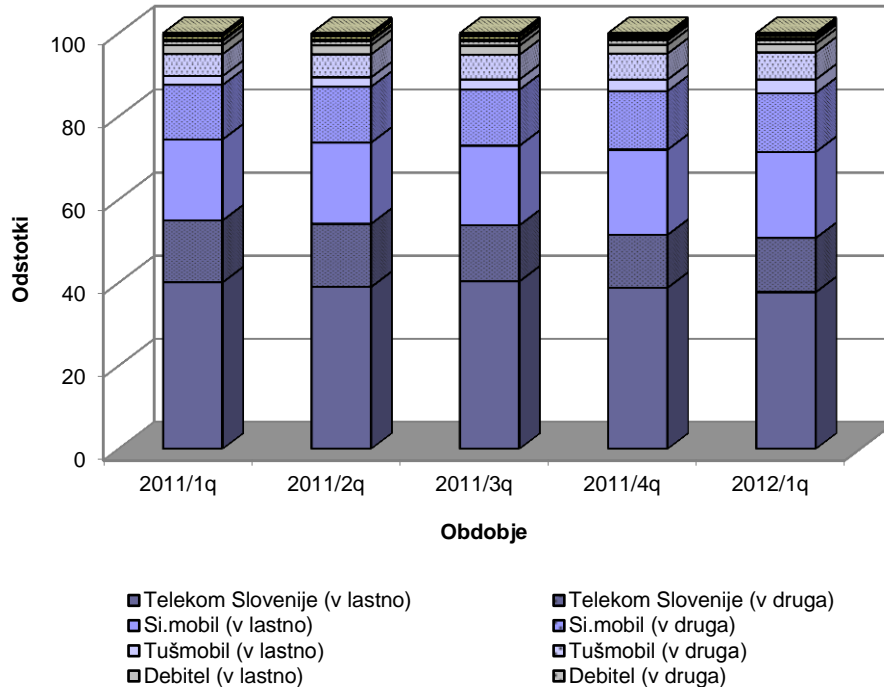
Največji tržni delež naročnikov mobilne telefonije je tudi konec prvega četrletja 2012 zabeležila družba Telekom Slovenije d.d. Poslovanje je zaključila z 52,1% tržnim deležem, ki pa je v primerjavi s koncem leta 2011 padel za 0,8% točke. Druga po številu naročnikov mobilne telefonije je z 31,1% tržnim deležem družba Si.mobil d.d. Slednji se je delež zvečal za 0,2% točke. Prav tako se je delež zvečal tudi družbi Tušmobil d.o.o. za 0,5% točke, ki je četrletje zaključila z 8,6% tržnim deležem in družbi T-2 d.o.o. za 0,2% točke ter doseženim 2,6% tržnim deležem.

Graf št. 9: Deleži predplačnikov po operaterjih

	2011/1q	2011/2q	2011/3q	2011/4q	2012/1q
Telekom Slovenije	50,9	50,4	49,0	49,2	49,0
Si.mobil	28,4	27,6	26,5	26,0	26,1
Tušmobil	10,7	11,7	14,4	14,9	15,1
Izi mobil	8,6	8,9	8,9	8,6	8,6
Debitel	1,4	1,3	1,3	1,2	1,2

Vir: APEK 2012

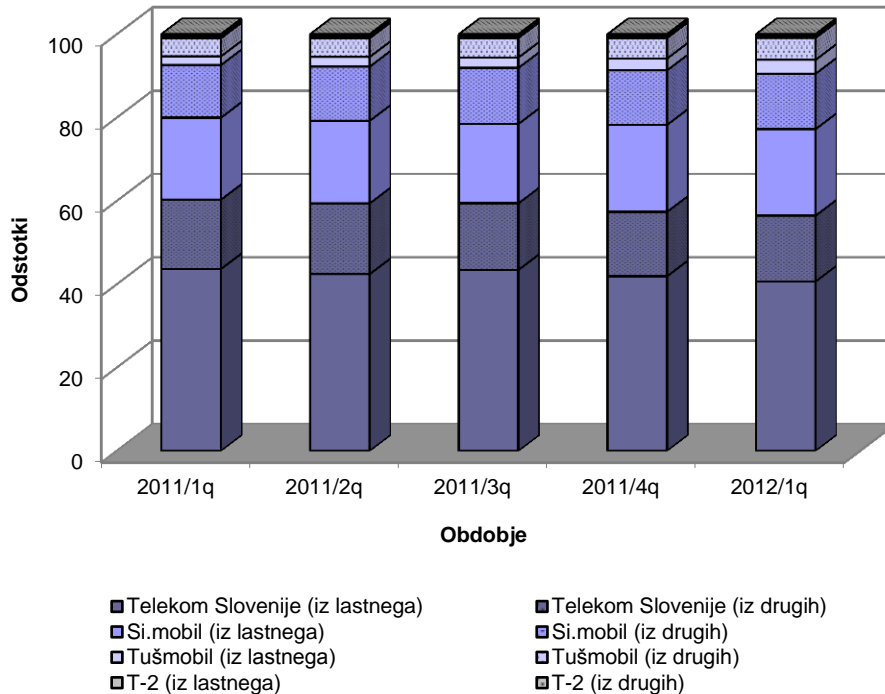
Med mobilnimi operaterji na slovenskem trgu elektronskih komunikacij je družba Telekom Slovenije d.d. še vedno na vodilnem mestu z 49,0% tržnim deležem predplačnikov po operaterjih, ki se je v primerjavi z četrtem četrtletjem 2011 zmanjšal za 0,2% točke. Sledi ji družba Si.mobil d.d., ki je svoj tržni delež povečala za 0,1% točke in si s tem zagotovila položaj drugega največjega mobilnega operaterja s 26,1% deležem. S 15,1% tržnim deležem, ki je v primerjavi z minulim četrtletjem večji za 0,2% točke, je družba Tušmobil d.o.o. pred družbama Izi mobil d.d. (z 8,6% tržnim deležem) in Debitel d.d. (1,2% tržnim deležem), katerima se tržna deleža nista spremenila.

Graf št. 10: Deleži posredovanega govornega prometa po operaterjih

	2011/1q	2011/2q	2011/3q	2011/4q	2012/1q
Telekom Slovenije (v lastno)	40,1	39,0	40,3	38,8	37,7
Telekom Slovenije (v druga)	14,9	15,2	13,5	12,7	13,0
Si.mobil (v lastno)	19,5	19,5	19,1	20,5	20,7
Si.mobil (v druga)	13,1	13,4	13,5	14,1	14,1
Tušmobil (v lastno)	2,2	2,3	2,4	2,8	3,3
Tušmobil (v druga)	5,3	5,5	6,0	6,3	6,5
Debitel (v lastno)	2,1	2,2	2,2	2,1	2,0
Debitel (v druga)	1,0	1,0	1,1	1,0	1,0
T-2 (v lastno)	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
T-2 (v druga)	0,8	0,8	0,7	0,6	0,6
Izi mobil (v lastno)	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
Izi mobil (v druga)	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3

Vir: APEK 2012

Kljub temu, da ima družba Telekom Slovenije d.d. konec opazovanega obdobja še vedno največji tržni delež vseh odhodnih klicev opravljenih predvsem znotraj svojega omrežja (37,7%), je slednji padel za 1,1% točko, medtem ko se je tržni delež odhodnih klicev v druga omrežja zvečal za 0,3% točke na 13,0%. Po tržnem deležu odhodnih klicev opravljenih znotraj svojega omrežja ji sledi družba Si.mobil d.d. z 20,7% tržnim deležem, ki se je v primerjavi s predhodnim četrtletjem zvečal za 0,2% točke. Njen delež odhodnih klicev v druga omrežja (14,1%) je konec opazovanega obdobja ostal nespremenjen. Družba Tušmobil d.o.o. je konec opazovanega obdobja zabeležila porast obeh tržnih deležev, in sicer za 0,5% točke delež odhodnih klicev opravljenih znotraj svojega omrežja ter za 0,2% točke delež odhodnih klicev v druga omrežja. Družbi Debitel d.d. in Izi mobil d.d. sta v opazovanem obdobju zabeležili za 0,1% točke padec deleža opravljenih odhodnih klicev v lastno omrežje, medtem ko se njun delež odhodnih klicev posredovanih v druga omrežja nista spremenila. Družba T-2 d.o.o. pa beleži enak delež odhodnih klicev v lastno omrežje (0,4) in delež odhodnih klicev v druga omrežja (0,6%) kot v prejšnjem obdobju.

Graf št. 11: Deleži zaključenega govornega prometa po operaterjih

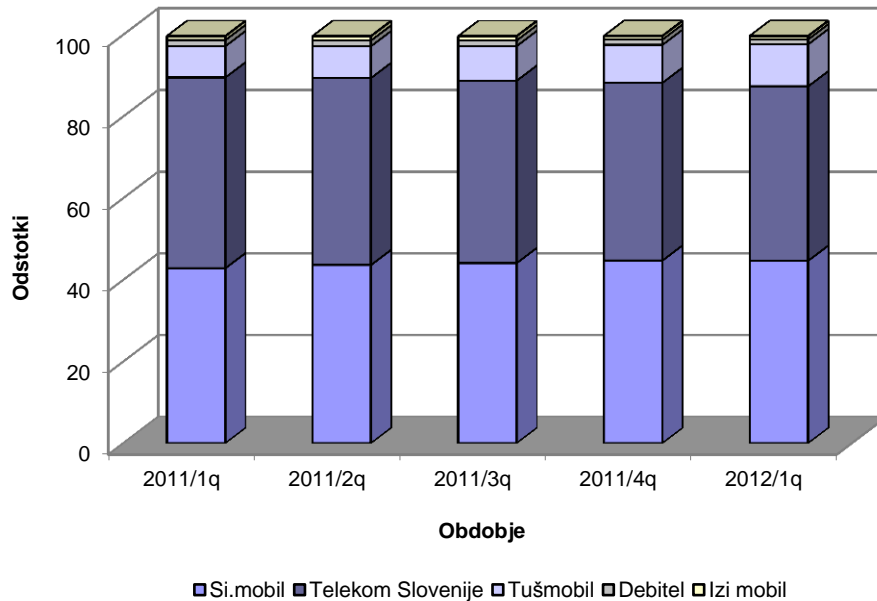
	2011/1q	2011/2q	2011/3q	2011/4q	2012/1q
Telekom Slovenije (iz lastnega)	43,7	42,5	43,5	41,9	40,7
Telekom Slovenije (iz drugih)	16,6	17,0	16,0	15,5	15,8
Si.mobil (iz lastnega)	19,7	19,8	19,0	20,9	20,8
Si.mobil (iz drugih)	12,6	13,0	13,5	13,1	13,3
Tušmobil (iz lastnega)	2,1	2,3	2,5	2,8	3,3
Tušmobil (iz drugih)	4,4	4,5	4,7	4,9	5,3
T-2 (iz lastnega)	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
T-2 (iz drugih)	0,5	0,5	0,4	0,5	0,5

Vir: APEK 2012

Družba Telekom Slovenije d.d. ima prav tako največji tržni delež zaključenega govornega prometa, tako iz lastnega omrežja (40,7%) kot tudi iz drugih omrežij (15,8%). Kljub temu pa se je delež zaključenega govornega prometa v lastnem omrežju zmanjšal za 1,2% točke gledano na minulo obdobje, medtem ko se je delež zaključenega govornega prometa iz drugih omrežij zvečal za 0,3% točke. Z drugim največjim tržnim deležem ji sledi družba Si.mobil d.d., kateri je delež zaključenega govornega prometa iz lastnega omrežja (20,8%) zmanjšal za 0,1% točke, medtem ko se je delež zaključenega govornega prometa iz drugih omrežij v primerjavi s koncem leta 2011 zvečal za 0,2% točke. Družbi Tušmobil d.o.o. sta se deleža zaključevanja govornega prometa tako iz lastnega kot iz drugih omrežij zvečala (iz lastnega omrežja za 0,5% točke, iz drugih omrežij 0,4% točke). Pri družbi T-2 d.o.o. sta oba tržna deleža zaključevanja govornega prometa ostala nespremenjena (delež zaključevanja govornega prometa iz lastnega 0,4%, delež zaključevanja govornega prometa iz drugih omrežij 0,5%).

Ker se SMS sporočila vse bolj pogosto uporabljajo za neposredno trženjsko komuniciranje preko mobilnega telefona, je v prihodnje za pričakovati nadaljnji trend zviševanja števila SMS sporočil. Med ponudniki storitev je mobilno trženje vse bolj zanimivo, ker omogoča osebno trženje na mobilnem telefonu, ki ga ima uporabnik praviloma ves čas pri sebi.

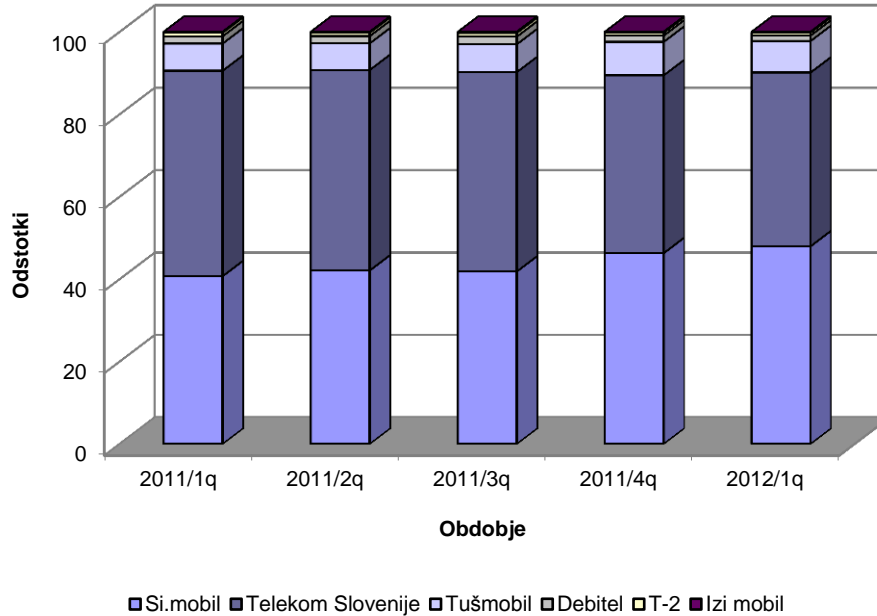
Graf št. 12: Deleži poslanih SMS sporočil po operaterjih

	2011/1q	2011/2q	2011/3q	2011/4q	2012/1q
Si.mobil	42,8	43,6	44,1	44,7	44,7
Telekom Slovenije	46,7	45,8	44,7	43,5	42,7
Tušmobil	7,7	7,8	8,5	9,3	10,3
Debitel	1,5	1,4	1,4	1,3	1,2
Izi mobil	1,0	1,1	1,0	0,9	0,8
T-2	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3

Vir: APEK 2012

Tudi v prvem četrtnetu 2012 ima s 44,7% največji tržni delež poslanih SMS sporočil družba Si.mobil d.d., kateri se v primerjavi s predhodnim četrtnetjem ta ni spremenil. Z nespremenjenim tržnim deležem (0,3%) je zaključila poslovanje v opazovanem obdobju še družba T-2 d.o.o. Preostale družbe pa so glede na četrto četrtnetje 2011 zabeležile padec tržnega deleža. Družbi Telekom Slovenije d.d. se je tržni delež zmanjšal za 0,8% točke na 42,7%, družbi Debitel d.d. se je ta zmanjšal za 0,1% točke na 1,2% in družbi Izi mobil d.d. za 0,1% točke na 0,8%. Edina družba, ki je zvečala tržni delež poslanih SMS sporočil je Tušmobil d.d., saj se ji je zvečal za 1,0% točko na 10,3%.

Graf št. 13: Deleži poslanih MMS sporočil po operaterjih

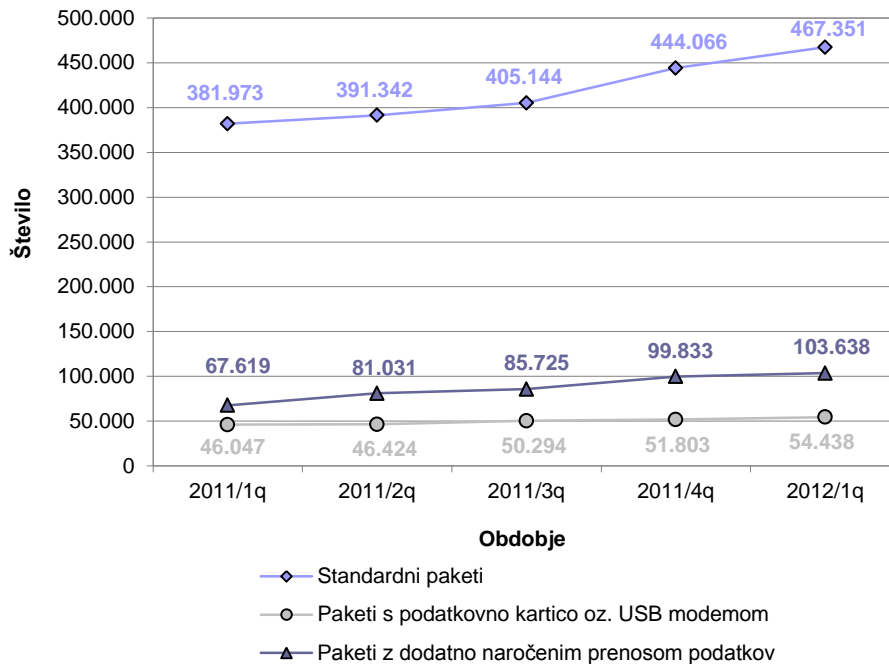
	2011/1q	2011/2q	2011/3q	2011/4q	2012/1q
Si.mobil	40,8	42,1	41,9	46,3	48,0
Telekom Slovenije	49,9	48,7	48,4	43,2	42,2
Tušmobil	6,6	6,5	6,8	8,1	7,6
Debitel	1,8	1,8	1,8	1,5	1,3
T-2	0,8	0,8	0,9	0,7	0,7
Izi mobil	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

Vir: APEK 2012

Tako kot pri SMS sporočilih je tudi v opazovanem četrletju prvo mesto po tržnem deležu poslanih MMS sporočil obdržala družba Si.mobil d.d. z 48,0% tržnim deležem. V primerjavi s koncem leta 2011 se je ta zvečal za 1,7% točke. Sledi ji družba Telekom Slovenije d.d. z 42,2% tržnim deležem, kateri se je v primerjavi z minulim četrletjem zmanjšal za 1,0% točko. Tržna deleža sta se zmanjšala tudi družbi Tušmobil d.o.o. za 0,5% točke na 7,6% ter družbi Debitel d.d. za 0,2% točke na 1,3%. Družbi T-2 d.o.o. (0,7% tržni delež) in Izi mobil d.d. (0,2% tržni delež) sta obdržali enak tržni delež glede na predhodno obdobje.

Graf št. 14: Rast mobilnega širokopasovnega dostopa do interneta

Agencija s prvim četrtletjem 2012 prvič v četrtletnem poročilu objavlja podatke, ki se nanašajo na mobilni širokopasovni dostop do interneta. Podatki, ki so prikazani v zgornjem grafu ne vključujejo storitev kot so dostop uporabnikov do lastnih spletnih portalov mobilnega operaterja, uporabe elektronske pošte, SMS, MMS ter govornih storitev operaterja.

Vir: APEK, 2012

Standardni paketi so paketi iz ponudbe mobilnega operaterja, ki lahko vključujejo tudi določeno brezplačno količino prenosa podatkov, za katere pa uporabnik ni dodatno naročil storitev prenosa podatkov ali izbral dodatno količino prenosa podatkov. Paketi s podatkovno kartico oz. USB modemom so paketi, ki so namenjeni za mobilni širokopasovni dostop do interneta pri uporabi z osebnim oz. prenosnim računalnikom. Paketi z dodatno naročenim prenosom podatkov so paketi, za katere je uporabnik k izbranemu paketu še dodatno naročil storitev prenosa podatkov ali izbral dodatno količino prenosa podatkov. Končni uporabniki morajo izpolnjevati kriterij, po katerem so v zadnjih 90 dneh vsaj enkrat uporabljali mobilni širokopasovni dostop do interneta v 3G in naprednejših omrežjih.

Po podatkih zgornjega grafa je razvidna rast končnih uporabnikov mobilnega širokopasovnega dostopa do interneta vseh treh paketov. Število uporabnikov standardnega paketa se je v primerjavi s prvim četrtletjem 2011 zvečalo za 22,4%, medtem ko se je gledano minulo obdobje zvečalo za 5,2%. Prav tako se je zvečalo tudi število uporabnikov paketov s podatkovno kartico oz. USB modemom, saj se je v primerjavi z začetkom leta 2011 zvečalo za 53,3%, medtem ko se je v primerjavi z minulim obdobjem zvečalo za 3,8%. Uporabnikov, ki se odločajo za pakete z dodatno naročenim prenosom podatkov je v primerjavi s predhodnim četrtletjem za 5,1% več, medtem ko se je njihovo število od začetka leta 2011 zvečalo za 18,2%.

3. Širokopasovni dostop do interneta

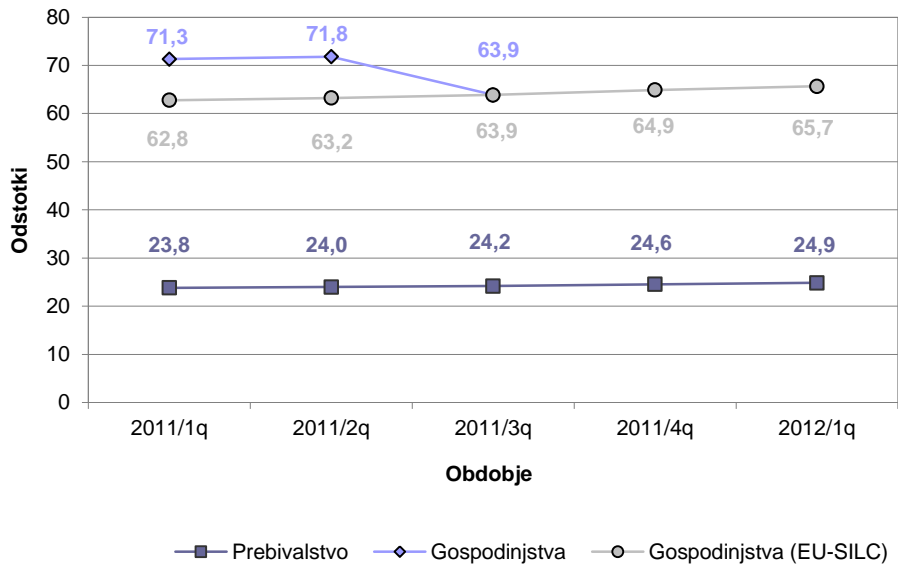
Širokopasovni dostop do interneta je v današnjem času ena najpomembnejših elektronskih komunikacijskih storitev, po kateri povprašujejo končni uporabniki, saj je nepogrešljivi vir informacij, sredstvo za komuniciranje in tudi vir zabave. Internet je koristen pripomoček tako doma kot v službi. Prek njega je mogoče prenašati filme in glasbo, igrati igre, poslušati radio, telefonirati, gledati televizijo, se pogovarjati prek videokonference itd. Ponudniki širokopasovnega dostopa do interneta v paketih ponujajo različne brezplačne ali plačljive storitve kot so elektronska pošta, protivirusni programi, prostor na strežniku za spletne strani, navidezna zasebna omrežja (VPN - Virtual Private Network), statični IP ipd. Internet uporablja že skoraj vsakdo in pri tem ni več pomembna starost končnega uporabnika.

Končni uporabniki iščejo vedno hitrejšo in zanesljivejšo povezavo, kar prispeva k vedno bolj raznoliki izbiri načinov dostopa do interneta, kar pa je odvisno od namena uporabe interneta. Slednji se med seboj razlikujejo po dosegu, hitrosti in načinu prenosa. V Sloveniji so storitve širokopasovnega dostopa dostopne preko bakrenega omrežja, kableskega koaksialnega omrežja, fiksne brezžične omrežja, mobilnega brezžičnega omrežja, zakupljenih vodov in optičnega omrežja. Vse bolj se uveljavljajo brezžične tehnologije, predvsem mobilne, saj se pojavljajo vedno boljši standardi, ki omogočajo vedno večje prenosne hitrosti.

Z razvojem interneta in brezžičnega dostopa do interneta se je začelo obdobje razvoja računalništva v oblaku. Vsi večji ponudniki digitalnih vsebin gradijo večje podatkovne centre, kjer imajo namen skladiščiti ponudbo filmov, nadaljevanj, glasbe itd. Končni uporabniki pa bodo imeli na voljo tudi nekaj gigabajtov prostora, kamor si bodo lahko naložili svoje vsebine in datoteke. Prednost računalništva v oblaku je v tem, da bodo končnemu uporabniku postale vsebine dostopne kjer koli in ne samo na trdem disku domačega računalnika.

Razširjenost širokopasovnega dostopa do interneta je eden glavnih kazalcev razvitosti trga elektronskih komunikacij.

Graf št. 15: Penetracija fiksnega širokopasovnega dostopa do interneta²⁰

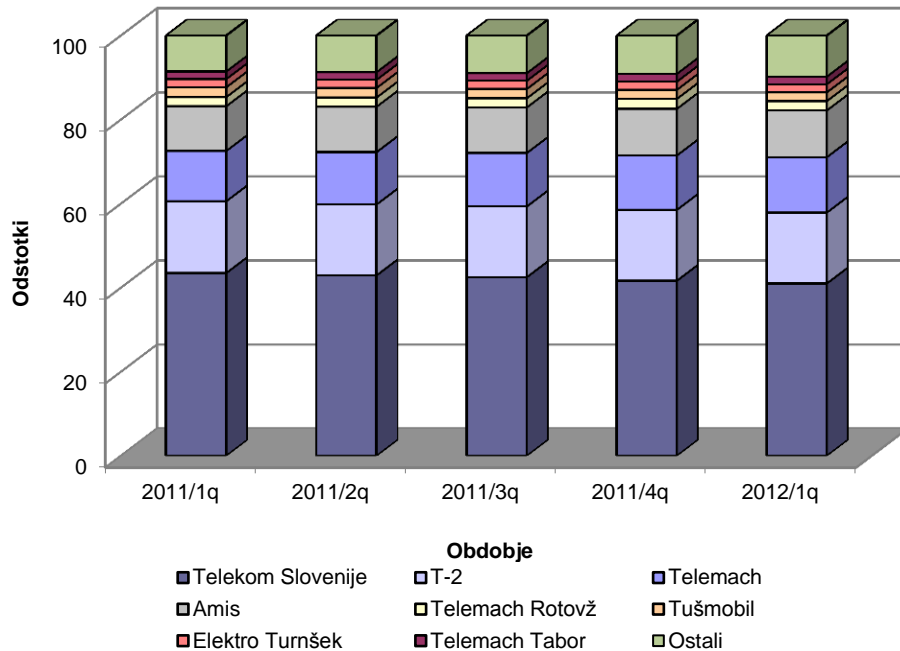
Vir: APEK, 2012

Penetracija širokopasovnih priključkov glede na gospodinjstva in prebivalstvo tudi v letu 2012 narašča. Penetracija glede na gospodinjstva se je v primerjavi s četrtem četrtletjem 2011 zvečala za 0,8% točke (v primerjavi s koncem leta 2010 pa za 2,7% točke), medtem ko se je penetracija glede na prebivalstvo zvečala za 0,3% točke (v primerjavi s koncem leta 2010 pa za 1,1% točke).

Razlog padca penetracije v tretjem četrtletju 2011 je povečanje števila gospodinjstev, saj je agencija pri izračunih penetracije do tega obdobja uporabljala število gospodinjstev iz popisa gospodinjstev Statističnega urada RS iz leta 2002. Zaradi navedenega je agencija na zgornjem grafu vzporedno prikazala trend penetracije tudi glede na število gospodinjstev iz raziskovanja EU-SILC, ki uporablja novo metodologijo štetja gospodinjstev, iz katere je razvidno, da penetracija kljub prikazanemu padcu dejansko raste.

²⁰ Eden pomembnejših kazalcev razvitosti trga elektronskih komunikacij je penetracija širokopasovnega dostopa do interneta, ki je izračunana kot število rezidenčnih in poslovnih priključkov na število prebivalcev oziroma gospodinjstev v Republiki Sloveniji.

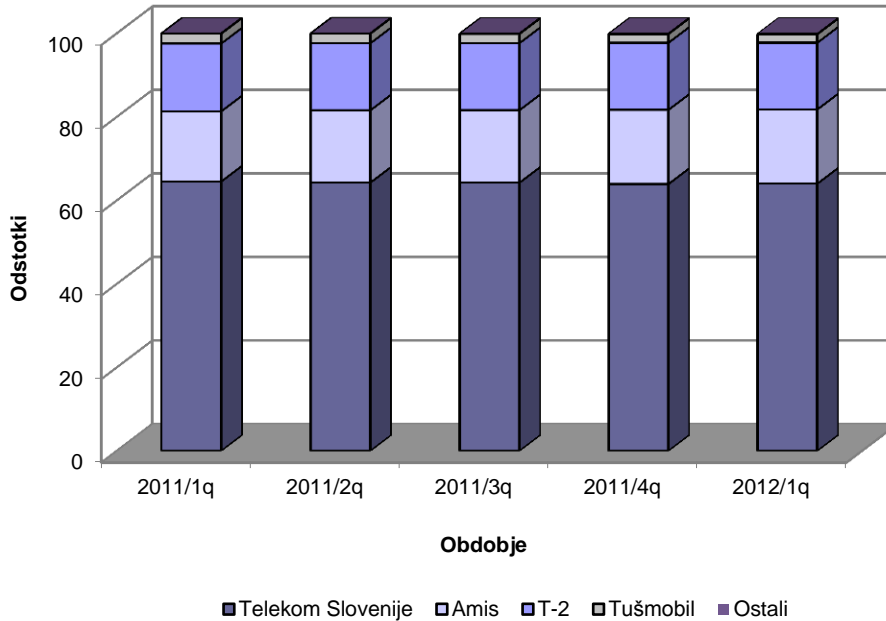
Graf št. 16: Tržni deleži operaterjev fiksnega širokopasovnega dostopa do interneta po številu priključkov

	2011/1q	2011/2q	2011/3q	2011/4q	2012/1q
Telekom Slovenije	43,5	43,0	42,5	41,7	41,0
T-2	17,1	16,9	16,8	16,9	16,9
Telemach	12,0	12,5	12,7	12,9	13,2
Amis	10,6	10,8	10,8	11,1	11,1
Telemach Rotovž	2,2	2,2	2,2	2,4	2,2
Tušmobil	2,3	2,3	2,2	2,1	2,1
Elektro Turnšek	2,0	1,9	2,0	1,9	1,9
Telemach Tabor	1,8	1,8	1,8	1,9	1,8
Ostali	8,5	8,7	8,9	9,1	9,8

Vir: APEK 2012

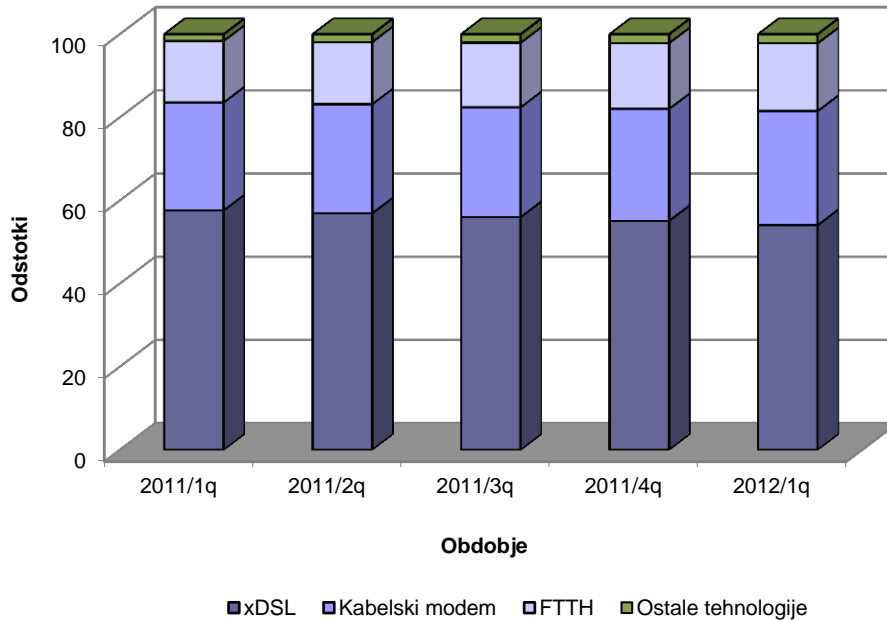
Kljub temu, da ima družba Telekom Slovenije d.d. v opazovanem obdobju s 41,0% še vedno največji tržni delež glede na število fiksnih širokopasovnih priključkov, je od začetka leta 2011 prisoten trend upadanja njenega tržnega deleža. Slednji se razporeja med preostale alternativne operaterje. Skupni delež alternativnih operaterjev tako znaša 59,0%. Med njimi je po velikosti tržnega deleža na drugem mestu družba T-2 d.o.o. z 16,9% tržnim deležem, ki je v primerjavi s koncem leta 2011 ostal nespremenjen. Sledi ji družba Telemach d.o.o., kateri se je tržni delež zvečal za 0,3% točke in konec opazovanega obdobja dosegel 13,2%. Z 11,1% tržnim deležem ji sledi družba Amis d.o.o., kateri je tržni delež v primerjavi s prejšnjim četrtletjem ostal nespremenjen (11,1% točke). Prav tako sta ostala nespremenjena tržna deleža družb Tušmobil d.o.o. (2,1%) in Elektro Turnšek d.o.o. (1,9%). Padec tržnega deleža sta zabeležili družbi Telemach Rotovž d.d. (za 0,2% točke) in Telemach Tabor d.d. (za 0,1% točko). Skupina ostalih operaterjev je v primerjavi s prejšnjim četrtletjem povečala svoj tržni delež za 0,7% in sedaj znaša 9,8%. Do sprememb tržnih deležev je prišlo zaradi napačnega poročanja več operaterjev od tretjega četrtletja 2007 dalje.

Graf št. 17: Tržni delež xDSL priključkov po operaterjih

	2011/1q	2011/2q	2011/3q	2011/4q	2012/1q
Telekom Slovenije	64,5	64,3	64,3	63,9	64,0
Amis	16,8	17,3	17,4	17,8	17,8
T-2	16,2	16,1	16,1	16,1	16,0
Tušmobil	2,4	2,3	2,2	2,1	2,0
Ostali	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2

Vir: APEK 2012

Družba Telekom Slovenije d.d. je v prvem četrtletju 2012 zabeležila 64,0% tržni delež xDSL priključkov, kar je v primerjavi s predhodnim obdobjem več za 0,1% točke. Z drugim največjim tržnim deležem ji sledi družba Amis d.o.o., ki je poslovanje zaključila s 17,8% tržnim deležem, ki je v primerjavi s koncem leta 2011 ostal nespremenjen. Za 0,1% točko se je tržni delež zmanjšal družbi T-2 d.o.o. (na 16,0% točke) in Tušmobil d.o.o. (na 2,0% točke) Ostali alternativni operaterji so v opazovanem obdobju v primerjavi s predhodnim obdobjem svoj tržni delež zvišali na 0,2%.

Graf št. 18: Gibanje deležev fiksnih širokopasovnih tehnologij²¹

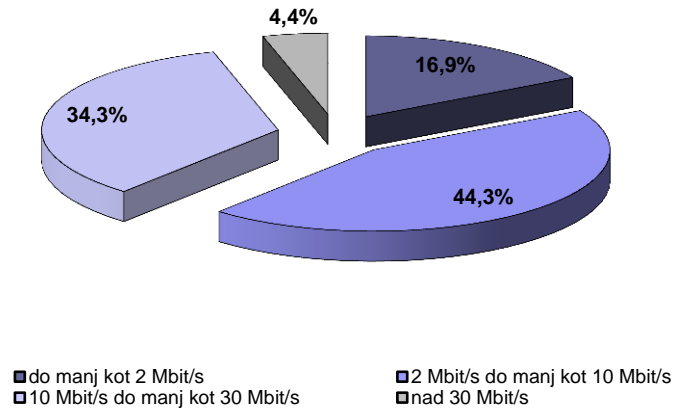
	2011/1q	2011/2q	2011/3q	2011/4q	2012/1q
xDSL	57,7	56,9	56,0	55,1	54,1
Kabelski modem	26,0	26,2	26,4	26,9	27,5
FTTH	14,8	14,9	15,5	15,8	16,3
Ostale tehnologije	1,6	1,9	2,0	2,1	2,2

Vir: APEK 2012

V primerjavi s četrtem četrtletjem 2011 je razviden porast deleža končnih uporabnikov, ki dostopajo do interneta prek kablanskega modema, in sicer za 0,6% točke. Delež končnih uporabnikov, ki dostopajo do interneta prek optike do doma (FTTH - *fiber to the home*), se povečuje počasneje in je konec opazovanega obdobja dosegel 16,3% oz. zvečanje slednjega za 0,5% točke. Delež končnih uporabnikov, ki dostopajo do interneta prek xDSL tehnologije, pa se je v primerjavi s preteklim obdobjem zmanjšal za 1,0% točko. Delež končnih uporabnikov, ki dostopajo do interneta prek drugih tehnologij (kot so Ethernet, fiksni brezžični dostop, dostop prek zakupljenih vodov) je pridobil 0,1% tržni delež in sedaj znaša 2,2%. Do sprememb tržnih deležev v primerjavi s prejšnjimi četrtletji je prišlo zaradi popravkov več operaterjev.

²¹ Podatke, ki se nanašajo na FTTH tehnologijo, je agencija s prvim četrtletjem 2010 začela ločevati na podatke, ki se nanašajo na FTTH in Ethernet tehnologijo. Podatke, ki se nanašajo na Ethernet tehnologijo je agencija za predhodna obdobja prištela k kategoriji ostale tehnologije. Posledično je prišlo pri tržnih deležih do določenih sprememb za predhodna obdobja.

Graf št. 19: Deleži priključkov fiksnega širokopasovnega dostopa do interneta glede na hitrost dostopa¹²

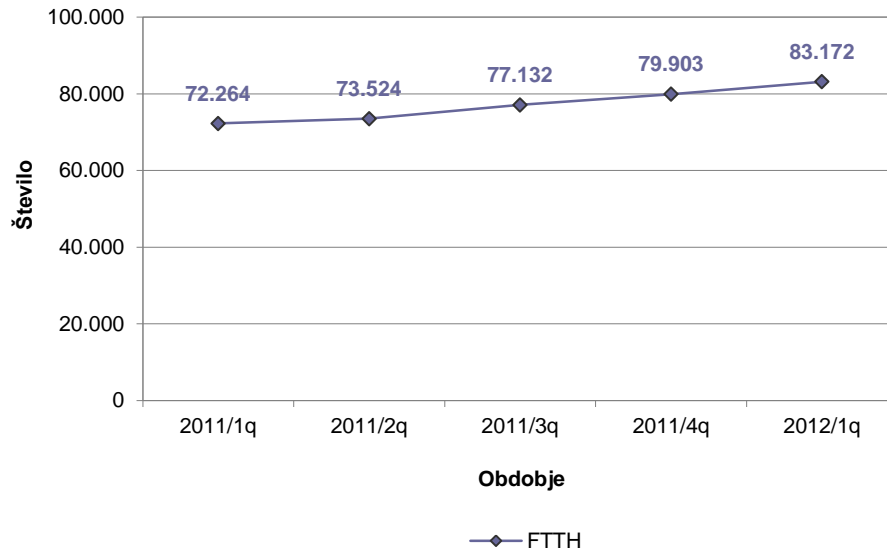

	2011/1q	2011/2q	2011/3q	2011/4q	2012/1q
do manj kot 2 Mbit/s	45,7	20,7	18,3	16,2	16,9
2 Mbit/s do manj kot 10 Mbit/s	28,7	45,9	45,4	45,7	44,3
10 Mbit/s do manj kot 30 Mbit/s	25,0	32,7	33,5	34,0	34,3
nad 30 Mbit/s	0,6	0,7	2,9	4,1	4,4

Vir: APEK 2012

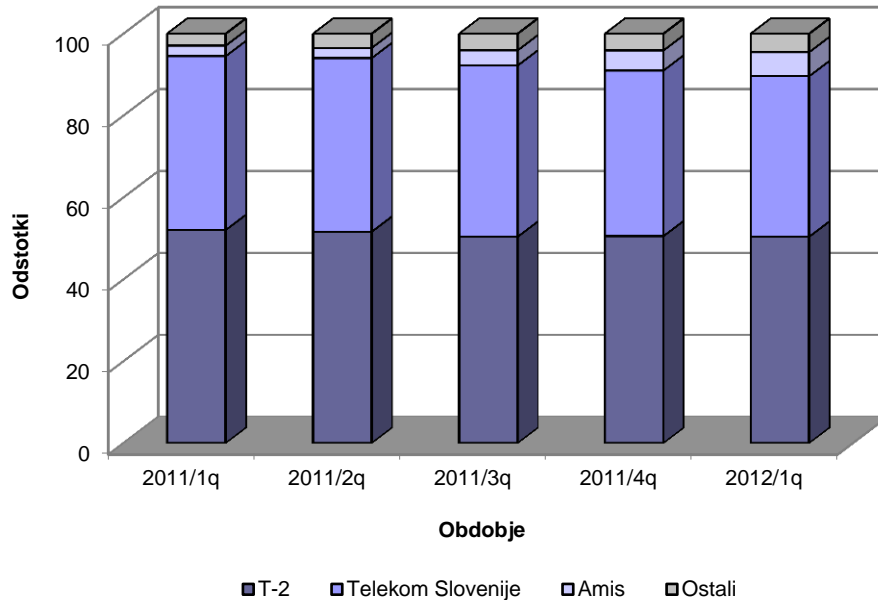
Primerjava širokopasovnih priključkov glede na hitrost dostopa nam pokaže, da ima 44,3% vseh uporabnikov hitrosti od 2 Mbit/s do manj kot 10 Mbit/s. V primerjavi z minulim četrletjem se je delež uporabnikov teh hitrosti zmanjšal za 1,4% točke. Delež uporabnikov, ki se odločajo za hitrosti 10 Mbit/s do manj kot 30 Mbit/s, se je v primerjavi s četrtem četrletjem 2011 povečal za 0,3% točke in znaša ob koncu četrletja 34,3%. Prav tako se za 0,3% povečal delež uporabnikov, ki imajo širokopasovni priključek z več kot 30 Mbit/s, na 4,4% točke. Trend upadanja tržnega deleža uporabnikov, ki se odločajo za hitrosti nižje od 2 Mbit/s, se je ustavil in je v tem četrletju zabeležil 0,7% rast.

Graf št. 20: Rast števila priključkov preko optike do doma (FTTH)¹²

Vir: APEK, 2012

Rast števila optičnih priključkov do doma (priključkov FTTH) se nadaljuje tudi v prvem četrtnem letju 2012 in se je v primerjavi s predhodnim četrtnem letjem povečalo za 4,1%. Svoje tržne deleže priključkov FTTH so zvečale družbe T-2 d.o.o., Amis d.o.o. in ostali alternativni operaterji (tabela grafa št. 21). Zvečanje tržnih deležev predvsem družbe Amis d.o.o. in T-2 d.o.o. je tudi rezultat trženja njihovih storitev elektronskih komunikacij preko razvezanega dostopa na optičnem omrežju družbe Telekom Slovenije d.d. (širokopasovni dostop do optičnega omrežja po posameznih priključkih je bil omogočen na podlagi regulatorne odločbe agencije). V tretjem četrtnem letju 2011 je na ta račun začela zviševati svoj tržni delež družba Amis d.o.o., medtem ko se je družba T-2 d.o.o. za tovrstno trženje odločila v prvem četrtnem letju 2012. Kljub temu, da so operaterji investicije v izgradnjo omrežij omejili, pa se trend rasti števila priključkov FTTH nadaljuje, kar lahko pripišemo tudi velikemu delu še ne izkoriščenega izgrajenega omrežja.

Graf št. 21: Tržni deleži ponudnikov optike do doma (FTTH)¹²

	2011/1q	2011/2q	2011/3q	2011/4q	2012/1q
T-2	52,1	51,7	50,4	50,6	50,6
Telekom Slovenije	42,5	42,4	41,8	40,5	40,5
Amis	2,6	2,5	3,7	4,9	4,9
Ostali	2,9	3,4	4,0	4,1	4,1

Vir: APEK 2012

Najvišji tržni delež ponudnikov optike do doma (50,6%) ima še vedno družba T-2 d.o.o. Njen tržni delež je v primerjavi s koncem leta 2011 ostal nespremenjen. Obenem se je družba v opazovanem obdobju odločila tržiti storitve elektronskih komunikacij tudi preko razvezanega dostopa na optičnem omrežju družbe Telekom Slovenije d.d. Z 40,5 % tržnim deležem ji sledi družba Telekom Slovenije d.d., kateri se tržni delež v primerjavi s prejšnjim četrtletjem prav tako ni spremenil. Tudi družba Amis d.o.o. (4,9% točke), ki že trži svoje storitve preko razvezanega dostopa na optičnem omrežju družbe Telekom Slovenije d.d. in ostali operaterji (4,1% točke) so ohranili svoj delež v primerjavi s prejšnjim četrtletjem.

4. Televizija

V današnjem času zelo težko najdemo dom, ki nima televizije, zato se za njeno prihodnost ni bati. Med uporabniki je zelo priljubljena in tako kot storitev dostopa do interneta prenaša veliko količino informacij zelo široki množici po celem svetu. Končni uporabniki pa niso več zadovoljni le z osnovnimi programi, temveč od ponudnikov pričakujejo razgibane programske sheme, kakovostno in zanesljivo storitev ter napredne dodatne storitve. Prihod digitalne in IP televizije je omogočil prenos programov s HD signalom. HDTV sprejemniki imajo predvsem višjo ločljivost od standardne in omogočajo kakovostnejši prikaz video signala oz. sprejem programov v visoki ločljivost (HD - High Definition TeleVision). Razvoj televizije se še ni ustavil, kar dokazujejo vedno nove inovacije in tehnološke izboljšave na tem področju.

Razvoj televizije spodbuja tudi dejstvo, da se spreminja kultura gledanja televizije. Ljudje imamo vedno več možnosti različnega dostopanja do novic in drugih informacij (televizija, časopisi, internet, izmenjava novic na socialnih omrežjih ipd.), ki nas zanimajo. Tako postaja internet kot vir novic vedno bolj priljubljen zlasti pri mlajših osebah. Ljudje imamo na razpolago vedno manj časa, zato si ga racionalneje prerazporedimo tako, da poiščemo najbolj ustrezen vir novic skladno s svojimi potrebami in interesi, takrat ko imamo čas. Na takšen način se prosto odločamo, kdaj, kje in na kakšen način bomo pridobili novice oz. informacije. Obenem si zaradi hitrega tempa življenja ter posledično pomanjkanja prostega časa prilagajamo tudi ogled filmov, razvedrilnih oddaj, športnih dogodkov in podobno. Temu operaterji digitalne televizije sledijo z omogočanjem interaktivnosti kot npr. video na zahtevo, storitev snemanja programov (snemalnik), storitev časovnega zamika (kasnejše predvajanje TV vsebin), povezava računalnika s televizijskim sprejemnikom itd.

Cilj operaterjev digitalne televizije je ponuditi končnim uporabnikom kakovostne in zanesljive storitve ter napredne dodatne storitve, in s tem tudi njihovega zvečanje tržnega deleža. Ponudbe prilagajajo uporabnikom tako, da bodo vsebine gledali takrat ko želijo, kjerkoli in kadarkoli. Storitve se vse bolj prilagajajo posamezniku, obenem pa je poudarek na vse večjem povezovanju računalnika s televizijskim zaslonom. Navedenemu se prilagajajo tudi spletni ponudniki videoposnetkov. Vsebine spletnih videoportalov vedno bolj temeljijo na filmih, nadaljevanjih, oddajah in novih vsebinah, ki jih lahko uporabniki gledajo preko računalnika na televizijskem sprejemniku.

Slovenija je v letu 2012 začela preizkušati novo tehnologijo digitalnega prizemnega oddajanja televizijskega signala DVB-T2. Gre za nadgradnjo tehnologije DVB-T, s katero je Slovenija v skladu z Zakonom o digitalni radiodifuziji s 1.12.2010 prešla z analognega na digitalno oddajanje TV signalov. Za izvajalca testnega oddajanja je bila izbrana družba RTV Slovenija. Oddajale se bodo testne vsebine s poudarkom na različnih tehničnih parametrih. Namen testiranja, ki bo trajalo predvidoma eno leto, je preučiti prednosti nove tehnologije, predvsem z vidika možnosti njene uporabe za pokrivanje t.i. belih lis v Sloveniji.²²

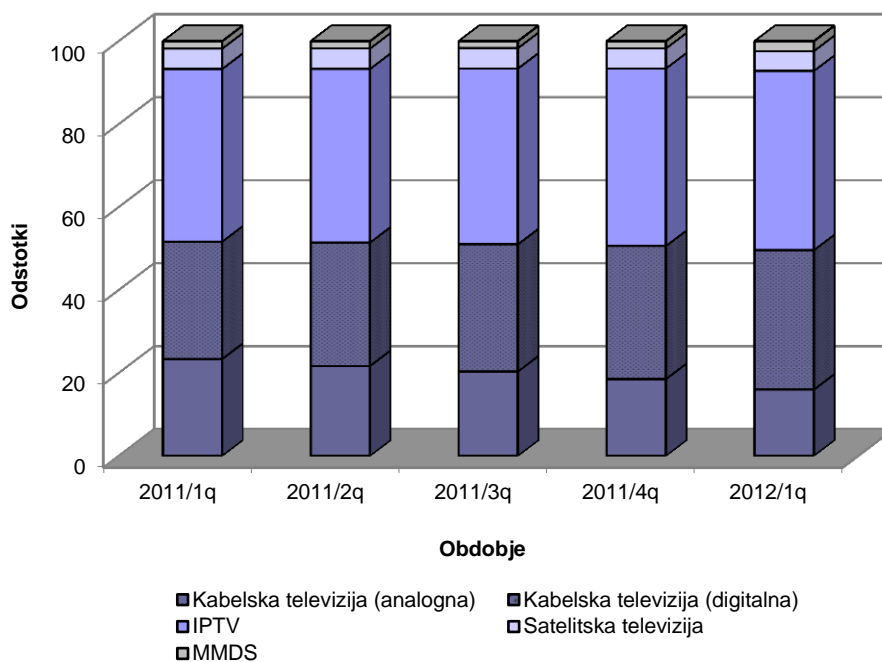
Družba Telemach d.o.o. je sredi meseca januarja predstavila novo storitev D3 GO, ki naročnikom omogoča spremljanje 59 televizijskih programov preko osebnega računalnika, prenosnika, tabličnega računalnika ali mobilnega telefona. Na voljo je na napravah z operacijskimi sistemi Mac, Android in Windows. Uporabniki storitve D3 GO lahko televizijske programe spremljajo v živo 24 ur na dan, vse dni v tednu, medtem ko lahko do storitve dostopajo preko treh različnih naprav.²³

²² Vir: Navedbe tiskanih medijev januar – marec 2012.

²³ Vir: Navedbe tiskanih medijev januar – marec 2012.

Tudi družba Telekom Slovenije d.d. je proti koncu meseca februarja uvedla novo storitev spletne televizije TViN, ki omogoča naročnikom SIOL TV ogled televizijskih programov tudi preko spleta. Uporabnikom je na voljo več kot 50 televizijskih programov, do katerih lahko dostopajo preko osebnega, prenosnega ali tabličnega računalnika ter pametnega telefona. Storitve podpirajo najbolj razširjeni operacijski sistemi, kot so Windows, Os X, iOS in Android.²⁴

Graf št. 22: Deleži televizijskih priključkov po tehnologijah²⁵

	2011/1q	2011/2q	2011/3q	2011/4q	2012/1q
Kabelska televizija	51,7	51,5	51,1	50,6	49,6
Kabelska televizija (analogna)	23,4	21,7	20,4	18,6	16,0
Kabelska televizija (digitalna)	28,3	29,8	30,7	32,1	33,6
IPTV	41,6	41,9	42,4	42,8	43,2
Satelitska televizija	4,9	4,9	4,9	4,8	4,8
MMDS	1,8	1,7	1,6	1,7	2,4

Vir: APEK 2012

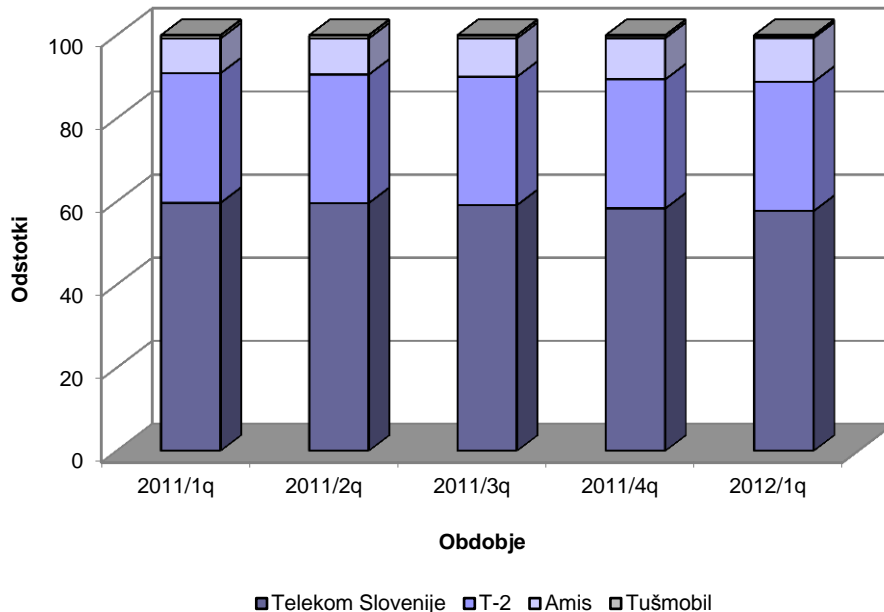
Gledano od začetka leta 2011 je ves čas prisoten trend naraščanja deleža priključkov IP televizije, medtem ko je trend deleža priključkov kableske televizije še naprej v upadanju. Ne glede na to se v okviru celotnega deleža kableske televizije povečuje delež digitalne televizije. V opazovanem obdobju znaša njen delež 33,6% kar je za 1,5% točke več v primerjavi s predhodnim obdobjem. Pogled na podatke kaže, da se je tržni delež IP televizije v primerjavi z minulim četrtletjem zvečal za 0,4% točke in dosegel vrednost 43,2%. Konec opazovanega obdobja je delež analogne kableske televizije v okviru skupnega tržnega

²⁴ Vir: Navedbe tiskanih medijev januar – marec 2012.

²⁵ V drugem četrtletju leta 2010 je Agencija pri deležih televizijskih priključkov po tehnologijah razdelila delež kableske televizije na analogni in digitalni ter dodala deleže televizijskih priključkov preko satelitske in MMDS tehnologije.

deleža kablanske televizije padel za 2,6% točki. Zvečanje tržnega deleža je zabeležila MMDS tehnologija za 0,7% točke, medtem ko je tržni delež satelitske televizije ostal nespremenjen (4,8%).

Graf št. 23: Tržni deleži ponudnikov storitev IP televizije

	2011/1q	2011/2q	2011/3q	2011/4q	2012/1q
Telekom Slovenije	59,7	59,6	59,2	58,4	57,7
T-2	31,2	30,9	30,9	31,0	31,1
Amis	8,4	8,7	9,3	9,9	10,6
Tušmobil	0,8	0,7	0,7	0,7	0,6

Vir: APEK 2012

Iz zgornjega grafa je razvidno, da je tržni delež IPTV storitev družbe Telekom Slovenije d.d. v letu 2011 ves čas v upadanju. Slednje se nadaljuje tudi v leto 2012. Družba je konec opazovanega obdobja dosegla tržni delež v višini 57,7%, kar je za 0,7% točke manj glede na predhodno obdobje. V primerjavi s preteklim obdobjem pa se je tržni delež IPTV storitev povečal družbama T-2 d.o.o. (za 0,1% točko) in Amis d.o.o. (za 0,7% točke). Družbi Tušmobil d.o.o. se je tržni delež zmanjšal za 0,1% točko.

5. Konvergenca storitev

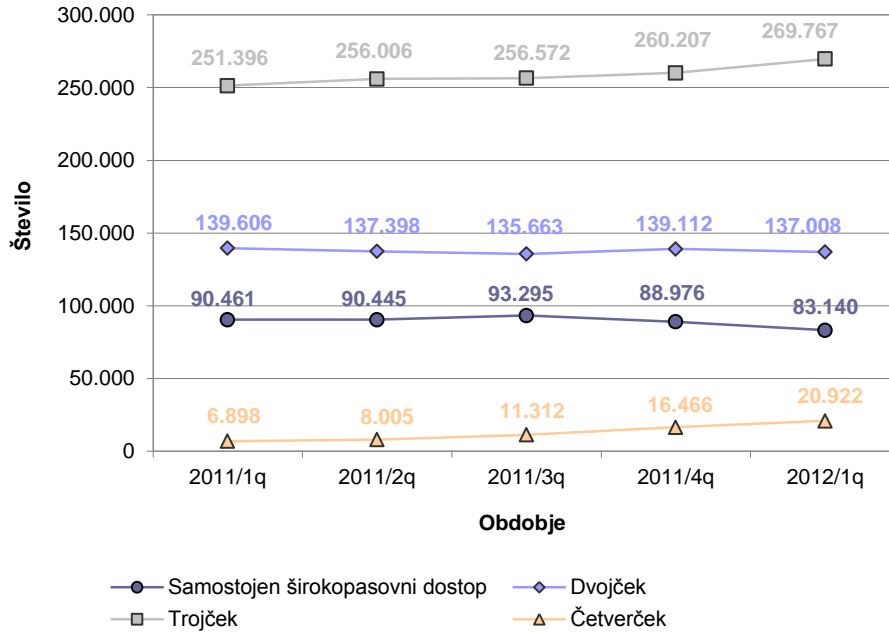
Težnja razvoja elektronskih komunikacij se vedno bolj nagiba h konvergenci na ravni omrežja, elektronskih komunikacijskih storitev in opreme. Z izrazom konvergenca omrežij v splošnem označujemo združevanje oz. približevanje obstoječih omrežij za prenos govora, omrežij za prenos podatkov in radiodifuznega omrežja. Konvergenca omrežij spremlja tudi integracija ali zlivanje storitev, oboje pa predstavlja eno od najpomembnejših trendov globalnega razvoja telekomunikacij. Konvergenca storitev operaterjem omogoča, da končnim uporabnikom ponujajo t.i. pakete storitev. Konvergenčne (združene) oziroma multiple-play (multi-play) ponudbe vključujejo vsaj dve različni vrsti storitev: fiksno telefonijo, mobilno telefonijo, prenos podatkov in televizijo. Poznamo več oblik konvergenčnih ponudb storitev:

1. **Dvojček** (Double play) ponudba (zvezana ali nezvezana) vključuje dve od navedenih storitev: storitve fiksne govorne telefonije, storitve mobilne govorne telefonije, fiksne televizijske in radijske storitve, mobilne televizijske in radijske storitve, storitve fiksne širokopasovnega dostopa in storitve mobilnega širokopasovnega dostopa.
2. **Trojček** (Triple play) ponudba (zvezana ali nezvezana) vključuje tri vrste osnovnih storitev (govor, TV&radio, prenos podatkov), s tem, da so storitve prenosa podatkov vezane na širokopasovni dostop.
3. **Četverček** (Quadruple play) ponudba (zvezana ali nezvezana), ki vključuje poleg ponudbe triple play še vsaj eno mobilno komponento. V tem primeru gre za fiksno-mobilno konvergenco.

Operaterji lahko omenjene konvergenčne ponudbe storitev ponujajo zvezano ali pa nezvezano.

Operaterji pakete storitev ponujajo lastnim končnim uporabnikom za eno ceno (ceno paketa), pri čemer lahko določene storitve v paketu izvaja tudi drugi operater. Cena paketa storitev je praviloma nižja od seštevka cen posameznih konvergenčnih storitev, ki jih operater lahko ponuja samostojno in ima ceno oblikovano za vsako storitev posebej. Naročnik ima za različne kombinacije konvergenčnih storitev (IP telefonija, širokopasovni dostop do interneta, televizija, mobilna telefonija) v paketih sklenjeno pogodbo z enim operaterjem, za katerega mu ta izda enoten račun. Operater tudi praviloma znotraj lastnega omrežja klicev ne zaračunava ali pa so cene klicev zelo ugodne. Elektronske komunikacijske storitve v paketih so ponavadi cenejše, kar je tudi razlog, da se končni uporabniki odločajo za paketne ponudbe operaterjev.

Posledično se zvišujejo deleži paketnih storitev, predvsem trojčkov in četverčkov. Tako so paketi končnim uporabnikom tako rezidenčnim kot tudi poslovnim (kamor v tem primeru štejemo predvsem manjša podjetja) sredstvo za zniževanje stroškov elektronskih komunikacijskih storitev.

Graf št. 24: Rast števila priključkov na pakete storitev²⁶

Vir: APEK, 2012

Tudi v zadnjem četrletju 2010 se je število priključkov samostojnega širokopasovnega dostopa v primerjavi s predhodnim četrletjem zmanjšalo, in sicer za 6,6%. Prav tako se je zmanjšal tržni delež števila priključkov paketa dvojček, ki je v opazovanem obdobju manjši za 1,5%. Daleč pred ostalimi, je še vedno paket trojček, kateremu se je število naročnikov zvečalo za 3,7%. V opazovanem obdobju beleži porast tržnega deleža za 27% tudi paket četverček. K temu je pripomogla tudi razširitve konvergenčne ponudbe družbe Amis d.o.o. na četverček.

²⁶ Paketi storitev prikazani v grafu vključujejo storitve v naročniškem razmerju, ki pa jih končni uporabniki lahko kupijo kot paket ali kot del posamezne storitve pri določenem operaterju.

6. Medoperaterski širokopasovni dostop

Za zagotavljanje širokopasovnega dostopa končnim uporabnikom na maloprodajnem trgu imajo operaterji na medoperaterskem trgu na voljo različne regulirane oblike dostopa, in sicer:

1. Dostop preko bitnega toka (bit-stream):

Dostop z bitnim tokom pomeni, da lastnik infrastrukture vzpostavi širokopasovno dostopovno povezavo do končnih uporabnikov in potem to povezavo ponudi tudi ostalim operaterjem, da le-ti lahko ponujajo širokopasovni dostop svojim končnim uporabnikom.

2. Dostop preko razvezane krajevne zanke (Local loop unbundling – LLU):

Razvezan dostop do krajevne zanke pomeni povsem razvezani dostop do krajevne zanke in sodostop do krajevne zanke, pri čemer ni potrebna sprememba lastništva krajevne zanke. Operaterjem omogoča, da na maloprodajnem trgu ponudijo storitev prenosa podatkov z visoko bitno hitrostjo in/ali govorne storitve, na celotnem ozemlju Republike Slovenije.

a. Polno razvezan dostop (PRD):

Povsem razvezan dostop do krajevne zanke pomeni zagotovitev dostopa operaterju do krajevne zanke ali krajevne podzanke obstoječega operaterja, z odobritvijo uporabe celotnega frekvenčnega spektra posukanega kovinskega para.

b. Skupno razvezan dostop (SRD) ali sodostop:

Sodostop do krajevne zanke pomeni zagotovitev dostopa operaterja do krajevne zanke ali krajevne podzanke obstoječega operaterja z odobritvijo uporabe frekvenčnega spektra posukanega kovinskega para za negovorni pas, pri tem krajevno zanko še naprej uporablja obstoječi operater za zagotavljanje javnih telefonskih storitev.

3. Dostop preko razvezanega optičnega omrežja:

Dostop preko razvezanega optičnega omrežja (razvezava lokalne zanke v optičnem omrežju) pomeni zagotovitev operatorskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe obstoječega operaterja oz. zagotovitev dostopa do optične zanke ter ostalih naprav in zmogljivosti potrebnih za ponujanje elektronskih komunikacijskih storitev.

Operaterji lahko zgradijo tudi **lastno dostopovno infrastrukturo**.

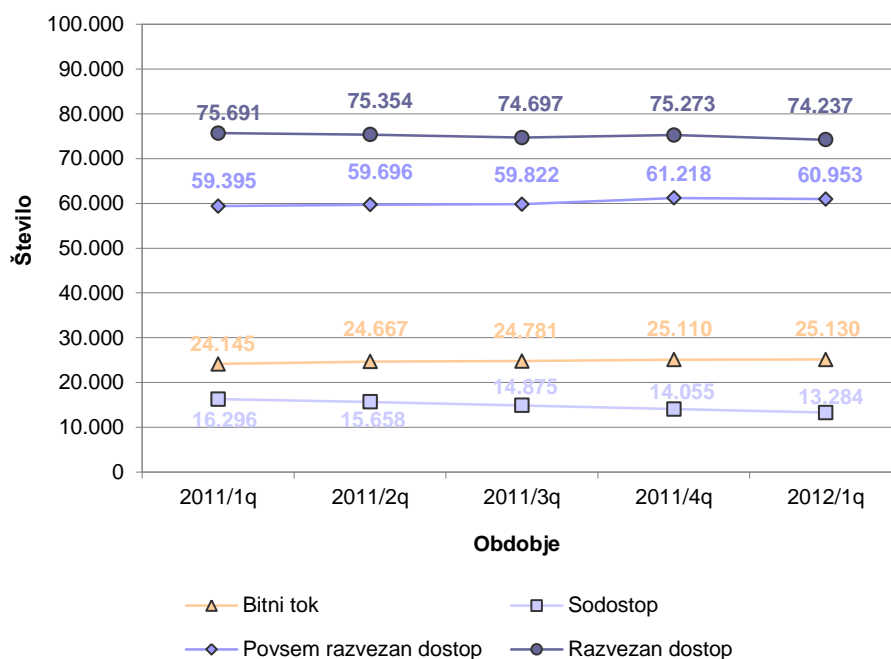
Katero obliko dostopa bo operater izbral, je odvisno od njegove investicijske zmožnosti. V preteklih letih se je veliko operaterjev raje odločalo za razvezan dostop, saj na takšen način upravljajo z dostopovno infrastrukturo, predvsem pa imajo nadzor nad kakovostjo storitev. Prav tako je bilo kar nekaj operaterjev, ki so gradili svoje lastno omrežje, vendar je nadaljnje investiranje v izgradnjo lastne dostopovne infrastrukture zaradi negativne gospodarske rasti močno oteženo.

Zanimanje operaterjev za povsem razvezan dostop je večje zaradi vzpostavitve lastnih kolokacijskih točk z namenom izboljšanja kakovosti in nadzora storitve in možnosti širše ponudbe storitev vključno s paketi storitev, ki vsebujejo tudi storitev IP televizije. Sodostop ostaja zanimiv za operaterje, kateri želijo s svojo ponudbo pritegniti tudi tiste uporabnike, ki vztrajajo pri storitvi klasične telefonije. Ker pa klasično fiksno telefonijo pospešeno zamenjuje IP telefonija, tudi število priključkov slednjega konstantno upada. Z razvezavo optičnega omrežja je operaterjem, ki nimajo svojega optičnega omrežja, omogočeno, da lahko končnim uporabnikom ponujajo tudi najnaprednejše storitve na maloprodajnem trgu preko optičnega

omrežja. Optična omrežja namreč omogočajo večje prenosne zmogljivosti in s tem posredno tudi boljšo kvaliteto storitev. Večje pa je povpraševanje končnih uporabnikov tudi po elektronskih komunikacijskih storitvah v paketih.

Namen različnih reguliranih oblik dostopa je zagotavljanje konkurenčnosti na trgu in s tem omogočanje končnim uporabnikom na trgu boljše pogoje in možnost izbire glede vrste, kvalitete in cene storitev.

Graf št. 25: Število xDSL priključkov glede na tip operaterskega dostopa

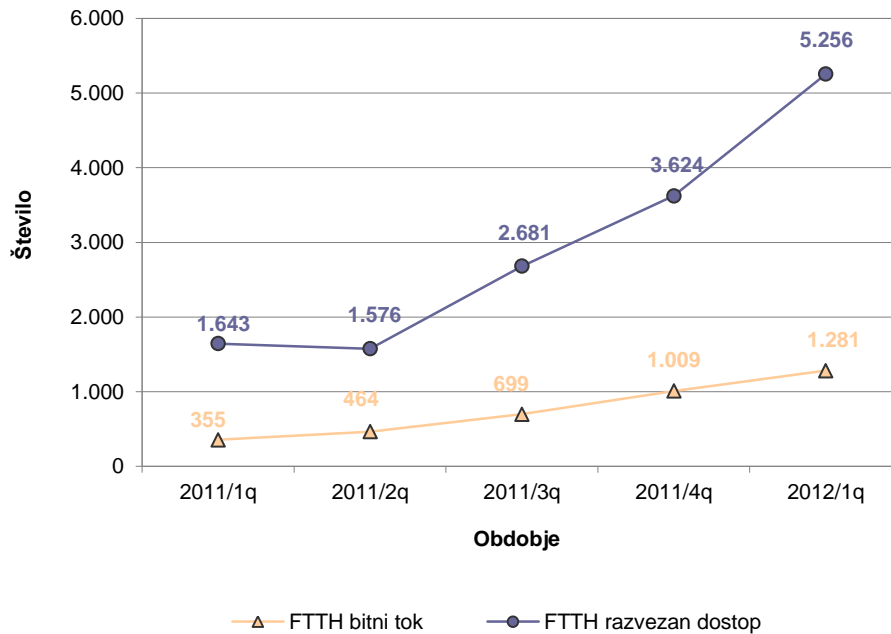

	2011/1q	2011/2q	2011/3q	2011/4q	2012/1q
Razvezan dostop	75.691	75.354	74.697	75.273	74.237
Povsem razvezan dostop	59.395	59.696	59.822	61.218	60.953
Sodostop	16.296	15.658	14.875	14.055	13.284
Bitni tok	24.145	24.667	24.781	25.110	25.130

Vir: APEK 2012

Zgornji graf prikazuje število xDSL priključkov alternativnih operaterjev na omrežju družbe Telekom Slovenije d.d., glede na tip operaterskega dostopa. Skupno število priključkov razvezanega dostopa se je v primerjavi s koncem leta 2011 zmanjšalo za 1,4%. V okviru razvezanega dostopa je opaziti, da se je zmanjšalo tako število povsem razvezanega dostopa (za 0,4% točke), kot sodostopa (za 5,8% točke). Trend rasti števila priključkov bitnega toka se je s prvim četrtletjem 2012 upočasnil.

Graf št. 26: Število FTTH priključkov glede na tip operaterskega dostopa

	2011/1q	2011/2q	2011/3q	2011/4q	2012/1q
FTTH razvezan dostop	1.643	1.576	2.681	3.624	5.256
FTTH bitni tok	355	464	699	1.009	1.281

Vir: APEK 2012

Graf št. 26 prikazuje število FTTH priključkov operaterjev na odprtih širokopasovnih omrežjih (OŠO) in omrežju družbe Telekom Slovenije d.d. V opazovanem obdobju je opazen trend rasti števila priključkov tako preko razvezanega dostopa, kot preko bitnega toka. V primerjavi s koncem leta 2011 se je število priključkov preko razvezanega dostopa povečalo za 45%, ter preko bitnega toka za 27%.

Kazalo grafov

Graf št. 1: Deleži telefonskih priključkov po tehnologijah	7
Graf št. 2 : Rast IP telefonskih priključkov.....	8
Graf št. 3: Tržni deleži operaterjev, ki ponujajo storitve IP telefonije, po številu priključkov	9
Graf št. 4: Tržni deleži operaterjev, ki ponujajo storitve IP telefonije, po govornem prometu.	10
Graf št. 5: Tržni delež družbe Telekom Slovenije d.d. na trgu fiksne telefonije glede na število priključkov na javno telefonsko omrežje na fiksni lokaciji	11
Graf št. 6: Penetracija aktivnih uporabnikov mobilne telefonije na prebivalstvo	14
Graf št. 7: Deleži aktivnih uporabnikov mobilne telefonije po operaterjih	15
Graf št. 8: Deleži naročnikov po operaterjih	16
Graf št. 9: Deleži predplačnikov po operaterjih	17
Graf št. 10: Deleži posredovanega govornega prometa po operaterjih	18
Graf št. 11: Deleži zaključenega govornega prometa po operaterjih	19
Graf št. 12: Deleži poslanih SMS sporočil po operaterjih	20
Graf št. 13: Deleži poslanih MMS sporočil po operaterjih.....	21
Graf št. 14: Rast mobilnega širokopasovnega dostopa do interneta	22
Graf št. 15: Penetracija fiksne širokopasovnega dostopa do interneta	24
Graf št. 16: Tržni deleži operaterjev fiksne širokopasovnega dostopa do interneta po številu priključkov	25
Graf št. 17: Tržni delež xDSL priključkov po operaterjih.....	26
Graf št. 18: Gibanje deležev fiksne širokopasovnih tehnologij.....	27
Graf št. 19: Deleži priključkov fiksne širokopasovnega dostopa do interneta glede na hitrost dostopa ¹²	28
Graf št. 20: Rast števila priključkov preko optike do doma (FTTH) ¹²	29
Graf št. 21: Tržni deleži ponudnikov optike do doma (FTTH) ¹²	30
Graf št. 22: Deleži televizijskih priključkov po tehnologijah	32
Graf št. 23: Tržni deleži ponudnikov storitev IP televizije	33
Graf št. 24: Rast števila priključkov na pakete storitev	35
Graf št. 25: Število xDSL priključkov glede na tip operaterskega dostopa	37
Graf št. 26: Število FTTH priključkov glede na tip operaterskega dostopa	38